

ПРОГРАМА КУЛТУРА

ЗА 2015

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО В ЦИФРОВА СРЕДА

ДОКЛАД НА ЕКСПЕРТИТЕ ОТ РАБОТНАТА ГРУПА НА ДЪРЖАВИТЕ-
ЧЛЕНКИ НА ЕС

ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО В ЦИФРОВА СРЕДА
ПО ОТВОРЕНИЯ МЕТОД НА КООРДИНАЦИЯ

EUROPEAN UNION

*Европа Директно ви помага да намерите
отговори на въпросите си за Европейския
съюз*

**Безплатен телефонен номер
(*): 00 800 6 7 8 9 10 1**

(*): Предоставената информация е безплатна, както и повечето
обаждания (някои оператори, телефонни кабинки или хотели
може да ви таксуват)

**Повече информация за Европейския съюз може да намерите в интернет
(<http://europa.eu>).**

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2016 г.

**ISBN 978-92-79-55086-
7 doi:10.2766/984241**

**© Европейски съюз, 2016 г.
Възпроизводството е разрешено с посочване на източник**

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО В ЦИФРОВА СРЕДА

ДОКЛАД НА ЕКСПЕРТИТЕ ОТ РАБОТНАТА ГРУПА НА ДЪРЖАВИТЕ
ЧЛЕНКИ НА ЕС

ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО В ЦИФРОВА СРЕДА
ПО ОТВОРЕНИЯ МЕТОД НА КООРДИНАЦИЯ

Съдържание

1. Въведение

- 1.1 Какво е предназначението на този доклад?
- 1.2 Мандат, членство и дейности на групата ОМК
- 1.3 Дейности

2. Контекст на политиката

- 2.1 Определяне на мандата
Възможности и предизвикателства на цифровизацията за популяризиране на четенето
- 2.2 четенето
- 2.3 Някои статистически данни
- 2.4 Политически контекст
- 2.5 Контекст на насърчаване на четенето

3. Картографиране на регулаторната рамка

- Ценообразуване на е-книга – ДДС, фиксирани цени, субсидии
- 3.1 Оперативна съвместимост на е-четци и е-книги
- 3.2 Трансгранични услуги
- 3.3 Практики за лицензиране
- 3.4 Е-заемане от обществени библиотеки
- 3.5

4. Изводи и препоръки

- 4.1 Препоръки за националните правителства
- 4.2 Препоръки за Европейския съюз
- 4.3 Препоръки за заинтересовани страни

5. Приложения

- 1 *Списък на членовете на групата и лицата за контакт*
- 2 *Обобщение на отговорите на въпросниците*

ВЪВЕДЕНИЕ

1

ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Какво е предназначението на този доклад?

Европейският дневен ред в областта на културата 2007 отвори нова глава в сътрудничеството между държавите членки на Европейския съюз на полето на културата и даде възможност за обмен по теми от общ интерес и теми, по които съвместното придобиване на знание може да бъде особено полезно. Този обмен се осъществява чрез процеса, наречен отворен метод на координация (ОМК). Методът представлява доброволно сътрудничество между заинтересованите държави членки, които номинират експерти за обмяна на практики и опит с цел подобряване на своята работа.

Приоритетите на отворения метод на координация в културата са определени посредством многогодишни работни планове, съгласувани от Министерствата на културата на държавите членки в Съвета по образование, младеж и спорт. Работният план за култура 2015-2018 г. на съвета определя текущите приоритети и дава точни насоки за темите, по които да се работи в рамките на всеки приоритет през 4-годишния период. Приоритет А е определен като „Достъпна и включваща култура“ и по това направление държавите членки бяха поканени да номинират експерти за едногодишна работа (2015 г.) по темата *насърчаване на четенето в цифрова среда за картографиране на добрите практики и съставяне на доклад, съдържащ примери за успешни практики*. Този доклад е пред вас.

Пълният текст на мандата на подгрупата е представен и разгледан по-долу. Въпросът кои аспекти да бъдат приоритизирани за краткото разполагаемо време предизвика оживена дискусия сред участващите експерти. Работният план предостави известни насоки в допълнение към самия мандат – че работата на групата трябва да се съсредоточи върху насърчаване на четенето „като средство за разпространение на знание, стимулиране на творчеството, подпомагане на достъпа до култура и културно разнообразие и развиване на чувството за европейска идентичност като се вземат предвид разнообразните условия, приложими за е-книгите и книжните книги“. Освен това Работният план изяснява, че Приоритет А за достъпна и включваща култура е част от по-широкия приоритет 3 „Включващ растеж“ на стратегия Европа 2020.

За политиците е категорично целесъобразно и навременно да изследват темата за насърчаване на четенето в цифрова среда. Някои от най-съществените развития на политиката и възможности на национално, европейско и глобално ниво са обобщени (и описани по-подробно по-нататък в доклада):

- национална/регионална/местна цифровизация на литературното наследство, създаване на платформи за електронно учене, кампании за промоция на четенето, ценова политика и субсидии, изключения от авторски права, например за хората с увредено зрение;
- Стратегия за единен цифров пазар на ЕС и план за модернизиране на закон на ЕС за авторските права, публикуван през 2015 г., предстояща реформа на данък добавена стойност (ДДС) през 2016 г., предстоящо дело за Директивата за правото на отдаване под наем и в заем в Съда на Европейския съюз (СЕС); изследователски проекти по Хоризонт 2020, статистика на Евростат, политика/казуси за конкуренцията във връзка с оперативната съвместимост;

- глобално: Договор от Маракеш на Световната организация за интелектуална собственост (WIPO) 2013 за достъпа до публикувани творби за хора с невъзможност за четене на печатан текст; Конвенция на Организацията за образование, наука и култура на ООН (UNESCO) 2005 за разнообразието на културното изразяване; стандартите за съвместимост на е-публикации/четци на Международната организация за стандартизация (ISO).

1.2 Мандат, членство и дейности на групата ОМК

Мандат

Тази ОМК група за разлика от обичайното беше предложена като подгрупа към по-голяма група, изследваща по-широкия въпрос на достъпа до *култура с помощта на цифрови средства*, като индикативният ѝ период за работа беше само 1 година вместо обичайните 2. Пълният мандат на подгрупата, определен в Работния план за култура на Съвета, е:

Насърчаване на четенето в цифрова среда, за да се поощри достъпа и развитието на аудиторията.

Картографиране на регулаторната рамка с конкретни препратки към лицензионните практики, трансграничните услуги и електронното заемане от обществени библиотеки.

Инструменти и работни методи: експертите ще изработят карта на добрите практики. Целеви резултати и срокове: докладът от 2015 г. съдържа примери за успешни практики.

Този мандат е твърде сложен както концептуално, така и технически. Поради това голяма част от работата на групата беше посветена на определяне, тълкуване и приоритизиране на нейния мандат. Дискусиите са обобщени по-нататък в доклада.

Мандатът на „основната“ група беше „Насърчаване на достъпа до култура с помощта на цифрови средства: политика и стратегии за развитие на аудиторията“. Тя имаше за задача да изработи ръководство с добри практики за професионалисти в областта на културата и културни институции до края на 2016 г. Насърчаването на четенето не беше изключено от мандата на основната група, а срещите се провеждаха едновременно, поради което много от държавите членки изпращаха един и същи експерт и на двете. Но тъй като имаха различни председатели и различни държави членки участваха във всяка от двете групи, както и различни резултати и графици, работата им беше само най-общо свързана.

Работата на предишна ОМК група за „Насърчаване на по-добър достъп и по-широко участие в културата“ също имаше отношение към тази група, а заключенията на нейния доклад от 2012 г. бяха представени на първата среща на групата.

Членство

Държави членки на ЕС: 23 държави членки участваха в групата, номинирайки експерти за участие в срещите и/или в работата по съставянето и/или в съвместната онлайн платформа. Това бяха Австрия (AT), Белгия (BE), България (BG), Хърватия (HR), Република Чехия (CZ), Дания (DK), Естония (EE), Финландия (FI), Франция (FR), Германия (DE), Гърция (EL), Италия (IT), Латвия (LV), Литва (LT), Малта (MT), Холандия (NL), Полша (PL), Португалия (PT), Румъния (RO), Словения (SI), Словакия (SK), Испания (ES), Швеция (SE). Пет държави членки не участваха: Ирландия, Кипър, Люксембург, Унгария и Великобритания.

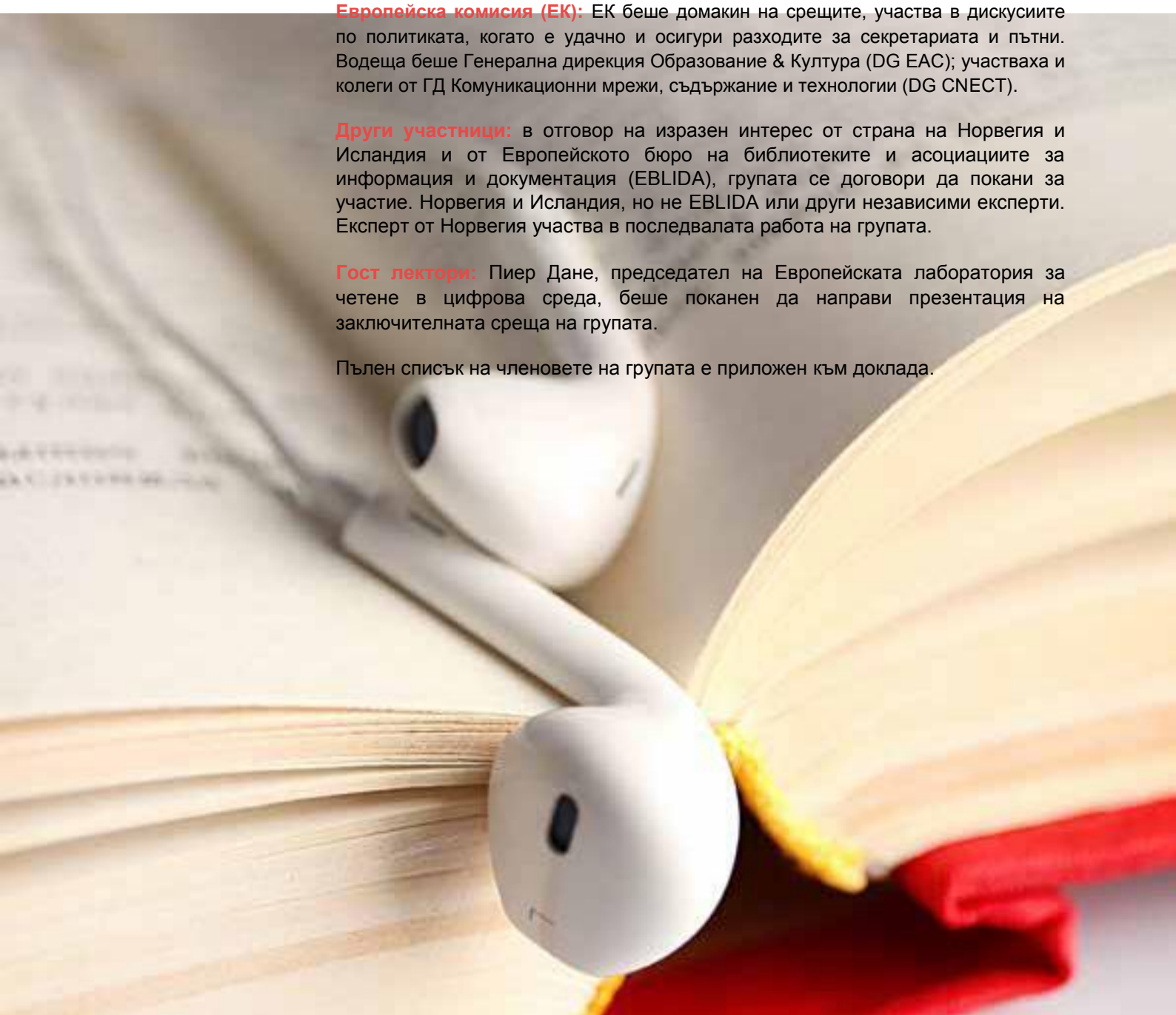
Съ-председателстване: Франк Хюсманс (NL) и Тимотеа Враблова (SK) бяха избрани за съ-председатели на първата среща на групата.

Европейска комисия (ЕК): ЕК беше домакин на срещите, участва в дискусиите по политиката, когато е удачно и осигури разходите за секретариата и пътни. Водеща беше Генерална дирекция Образование & Култура (DG EAC); участваха и колеги от ГД Комуникационни мрежи, съдържание и технологии (DG CNECT).

Други участници: в отговор на изразен интерес от страна на Норвегия и Исландия и от Европейското бюро на библиотеките и асоциациите за информация и документация (EBLIDA), групата се договори да покани за участие. Норвегия и Исландия, но не EBLIDA или други независими експерти. Експерт от Норвегия участва в последвалата работа на групата.

Гост лектори: Пиер Дане, председател на Европейската лаборатория за четене в цифрова среда, беше поканен да направи презентация на заключителната среща на групата.

Пълен списък на членовете на групата е приложен към доклада.

1.3 Дейности

Групата предприе четири типа дейности преди публикуването на този доклад: участие в срещи, отговори на писмен въпросник, обмен на онлайн информация и подготовка на доклада. След публикуването ще бъде изпълнена пета дейност – популяризиране и разпространение на доклада и последващи действия със съответните заинтересовани страни.

Срещи. Бяха проведени три еднодневни срещи в Брюксел на 24 март, 21 май и 17 септември 2015 г, в които участваха общо 21 държави членки. Допълнителна еднодневна среща на по-малка група за подготовка на доклада се състоя в Братислава на 1 декември, на която присъстваха двамата заместник-председатели (от Холандия и Словакия) и експерти от България, Чехия и ЕК, които приеха да участват в подготовката. Домакин на срещата беше словашкото Министерство на културата по любезната покана на съ-председателя Тимотеа Враблова.

Въпросници. Осемнадесет държави членки дадоха писмени отговори на въпросника, подготвен от съ-председателите и секретариата. Въпросникът се състоеше от четири въпроса: 1) основните цели на политиката на страната (за четенето като цяло); 2) мерки на политиката (за е-четене); 3) ключови участници и 4) целеви групи. Обобщените отговори са приложени към доклада и съдържат огромен обем полезна информация.

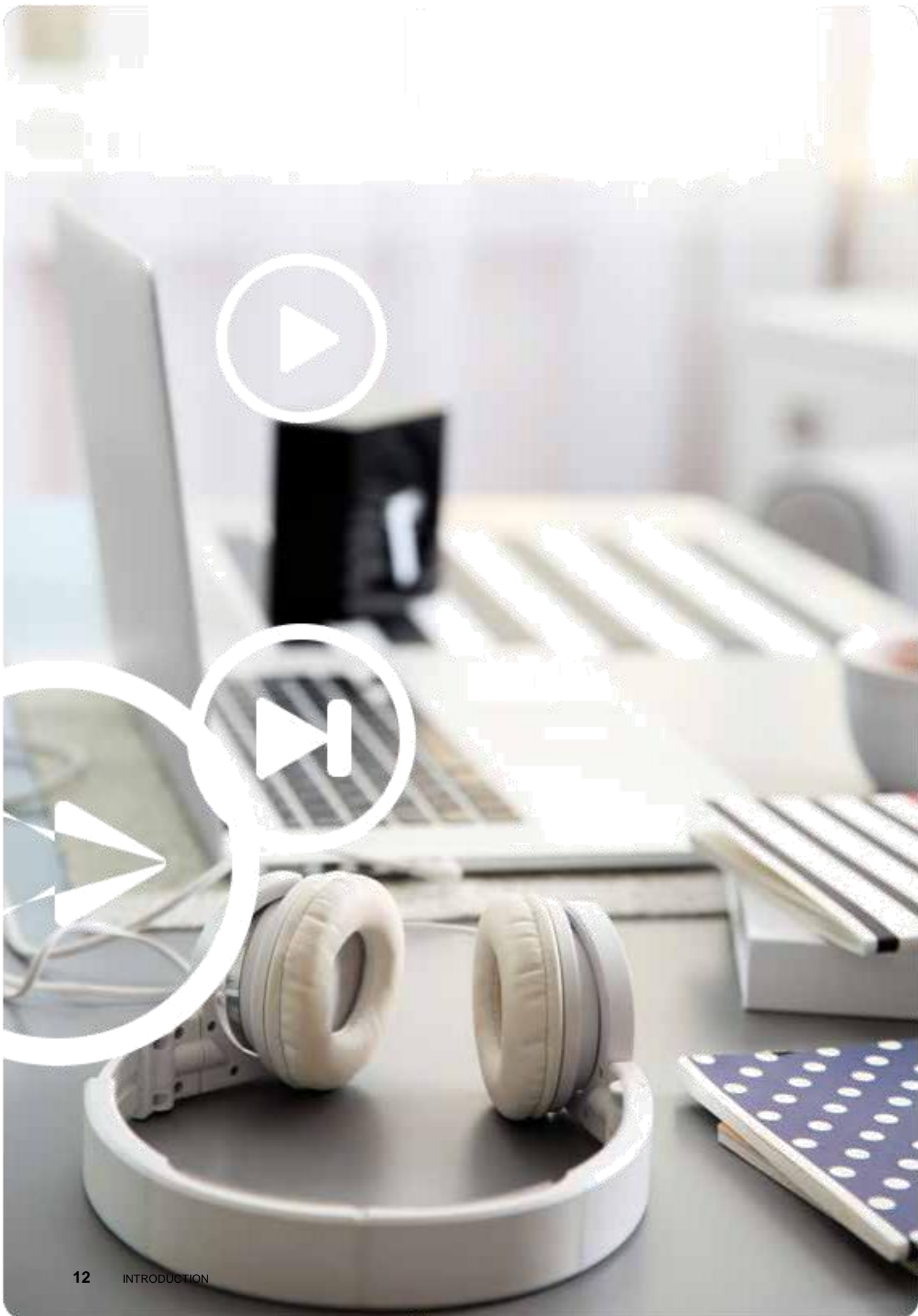
Обмен на информация онлайн. Групата се споразумя да създаде и използва сайт на онлайн платформата Yammer на ЕК за промоция на неформалния обмен на информация, съхраняване на ключови документи и насърчаване на съвместна работа. Беше създадена частна Yammer група „ОМК за е-четене“ в рамките на по-широката група „Европейско сътрудничество за култура“. Групата има 37 члена, от които около 20 са дали активен принос и са публикувани 38 документа.

Подготовка на доклади. Работата по подготовката беше ръководена от съ-председателите (NL, SK) и секретариата (ЕК). На тази трета среща цялата група беше поканена да коментира проекто-структурата на доклада, а заинтересованите членове бяха поканени да дадат по-подробен принос за подготовката му. Експерти от България, Чехия и Франция приеха поканата и изготвиха някои от разделите. Съ-председателите и секретариата ги сглобиха и след това цялата група коментира и завърши доклада.

Доклад за последващи действия. Този доклад ще бъде публикуван на ниво ЕС на сайта Еигора, представен на Комитета по въпросите на културата на Съвета и разпространен сред участниците в културната политика и други институции на ЕС, в това число и Европейския парламент. На национално ниво се очаква участвалите експерти да популяризират и разпространяват доклада и последващите действия сред своите заинтересовани страни.

КОНТЕКСТ НА
ПОЛИТИКАТА

2 POLICY

2.1 Определяне на мандата

Мандатът на групата, определен в Работния план в областта на културата на Съвета, е следният:

Насърчаване на четенето в цифрова среда с цел поощряване на достъпа и развитието на аудиторията.

Картографиране на регулаторната рамка с конкретно обозначаване на лицензионните практики, трансграничните услуги и електронното заемане от обществени библиотеки.

Но какво се разбира под „насърчаване на четенето в цифрова среда“? Какво е „достъп“ и „развитие на аудиторията“? По време на срещата на подгрупата ОМК възникна необходимостта от разграничаване на мандата на групата. Понятия като „четене“, „насърчаване на четенето“ и „цифрова среда“ могат да се разбират по множество начини поради културните разлики и разликите в политиката между държавите членки и понятийните разлики между езиците. Следващите определения отразяват най-вече резултатите от дискусиите на експертите какъв би бил полезния фокус за целите на този доклад.

Четене – тук акцентът е основно върху културния аспект, върху „задълбочено четене“, надхвърлящо образователния аспект (грамотност за четене). Така четенето, както се разбира в този доклад, обхваща действията декодиране, тълкуване и оценяване на художествени и нехудожествени книги – процеси, в които познавателната способност и емоцията играят роля. Други формати на текст (статии във вестници или списания, блогове, лонгрид и т.н.) не са изключени, но не участват в политиката за насърчаване на четенето. Принципно културният аспект на четенето е предмет на политиката за насърчаването му на държавите членки, докато „грамотността (за четене)“ по-често е част от образователната политика.

Насърчаване на четенето – стимулиране на четенето (в смисъла, описан по-горе) чрез мерки на политиката от всякакъв характер: икономически (като данъчно облагане, фиксирани цени на книгите, субсидии за писане, печат и разпространение) или други (като четене на глас на програми, маркетингови кампании, награди, програми за подобряване на уменията за „задълбочено“ четене и увеличаване на мотивацията за четене) от страна на правителствата или други участници в книжната верига.

Цифрова среда – много широко понятие, което за целите на този доклад е сведено до три аспекта: (1) цифрово, в това число цифровизирано съдържание с преобладаващо текстови и наративен характер; (2) цифрови канали, чрез които се популяризира четенето (например маркетингови кампании); (3) цифрова грамотност, т.е. уменията, които читателите трябва да изградят, за да могат да използват хардуер и софтуер, необходими за четене или слушане на цифрово текстово съдържание.

Достъп – разгледан е по два начина: (1) достъп до какво до художествени и нехудожествени творби (с изключение на книги и други творби, предназначени за учене и резултат от академични изследвания) със специален акцент върху детска, юношеска и младежка литература, както и текстово културно наследство; (2) достъп за кого: принципно всички граждани/жители, с акцент върху групи със специални нужди: лица със затруднения за четене (визуални, дислексия, моторни), слабо грамотни, изучаващи втори език (например имигранти), езикови малцинства и други (пълният списък е включен в доклада).

Развитие на аудиторията – политики и промоционални програми, насочени към разширяване и задълбочаване на четенето: разширяване на групата на (редовните) читатели и индивидуално и/или колективно засилване на взаимодействието с текстово съдържание на онези, които четат (редовно). Това включва например ежегодни кампании за четене, инициирани от актьори в книжната верига, както и правителствени програми, целящи поощряване на четенето например чрез начално и средно образование и обучение за възрастни. Включени са също и маркетингови и осведомителни кампании, основани на съществуващи услуги от рода на обществени библиотеки, портали за заемане на е-книги и сайтове за детска литература.

Лицензионни практики – спогодба на притежателите на правата (обичайно издатели) и посредниците (обичайно книжарници и библиотеки) за техническите, икономическите и правните условия, при които могат да разпространяват съдържание, „притежавано“ от собствениците на права сред крайните потребители. Тази спогодба може да варира в зависимост от икономическата стойност (например в зависимост от популярност и актуалност) на предлаганите творби и може да обхваща от една страна категорията на творбата (колективно лицензиране), както и отделни произведения и от друга страна един корпоративен потребител (библиотека, училище или университет) или „мулти-потребител“ (консорциум на библиотеки, национална библиотечна мрежа).

Трансгранични услуги – услуги, които се предлагат на граждани/жители на държавите, различни от държавата, в която е седалището на стопанските и нестопанските организации, предлагащи услугите. Тези услуги са на разположение в районите, където една езикова общност пресича националните граници. Друг вариант е тези услуги да обхванат чужденци (пребиваващи или мигранти, или студенти от съответната култура) или говорещи чужди „втори“ езици.

Е-заемане от обществени библиотеки – услуги, предлагани на регистрирани потребители, които придобиват временен достъп с (временен) лиценз за ползване на съдържание, което е обичайно ограничено до е-книги и/или цифрови аудио книги на собствени устройства, най-често ръчни. След изтичането на лицензионния период съдържанието или изчезва автоматично от устройството, или престава да функционира.

Въпросите, свързани с (не)съвместимостта на стандартите и оперативната съвместимост на е-книгите и е-четците не са изрично споменати в мандата, но са от особена важност за някои експерти от подгрупата ОМК и затова са засегнати в този доклад.

След като определи основните аспекти на своя мандат и преди да премине към регулаторната рамка в Глава 3, групата прецени, че е добре да разгледа три теми, които ѝ помагат в изясняването на рисковете в процеса на насърчаване на четенето.

Първо, в раздел 2.2, са очертани по кратък и неексклузивен начин някои възможности и предизвикателства пред цифровизацията за различните участници в книжната верига. Този преглед хвърля повече светлина върху това как „нормалните“ практики в пред-цифровата епоха са преобразувани от дигитализацията и следователно как се променя (или трябва да бъде променено) насърчаването на четенето.

След това в раздел 2.3 е представена статистика за периода 2009 - 2014 г. за покупките на книги/списания/електронни учебни материали онлайн за целия ЕС.

В раздел 2.4 е описан контекста на политиката за насърчаване на четенето и как се различава в отделните държави членки на ЕС. В зависимост от доминиращата рамка на политиката „популяризиране на четенето“ е операционализирано по-скоро от гледна точка на демократичните, културни, социални и образователни цели на политиката. В резултат на това инструментите на политиката могат да бъдат различни.

И накрая в раздел 2.5 е представен концептуален преглед и емпирични коментари от проучвания на социалните и психологическите функции на (задълбоченото) четене във връзка с известните „ефекти“ от четенето на хартия и на екрана на устройства от рода на планшети и е-четци.

2.2 Възможности и предизвикателства на цифровизацията за популяризиране на четенето

Както и в други области на медии, информация и комуникация цифровизацията предизвиква силен трус в производството, разпространението и „потреблението“ на текстово съдържание.

Макар опитите промяната в баланса на позиции и интереси на участниците в книжната верига да бъде напълно разбрана да са осъдени на провал, следващата таблица представя обобщение на гледните точки на (неправителствените) участници в популяризирането на четенето в цифрова среда.

Тя няма претенции за изчерпателност и вариациите между по-малките/по-големите участници са обозначени, макар и да не са изцяло обхванати. Включени са цитати от организации на съответните европейски участници с връзки към източниците.

Мненията на европейските правителства – на различни нива – са обяснени на друго място в доклада.

Гледни точки на участници относно възможности и предизвикателства на цифровизацията за популяризиране на четенето

Участник	Възможности	Предизвикателства
ЧИТАТЕЛИ	<ul style="list-style-type: none"> - незабавен достъп - дистанционен достъп от всяко място - по-ниска цена на единична книга (обикновено) - изисква се по-малко физическо пространство - принципно по-екологично (потребяват се по-малко физически ресурси) - задълбоченото четене може да бъде подпомогнато (откриване на значение/превод/уеб връзка веднага с тъч-скрийн) - текстови формат, който може лесно да бъде приспособен от хора с увреждания на зрението/печатни дефицити - мултимедията може да обогати съдържанието 	<ul style="list-style-type: none"> - разходи за хардуер - сложност на софтуера - качеството не е гарантирано - по-често не „притежаваме“ продукта - лошото форматиране възпрепятства разбирането - твърди се, че мултимедията и други характеристики като уеб връзки разсейват от съдържанието - различното сетивно преживяване може да означава по-слабо ангажиране със съдържанието - по-големи очаквания в цифрова среда (достъп, избор, цена) - ограничения, които са трудни за разбиране/приемане - негативни екологични аспекти на производството/изхвърлянето/рециклирането на устройствата
Организация	Цитат	Цитат
Европейска организация на потребителите (ЕОП)	- „Цифровата среда предлага нови възможности за.....потребителите ...потребителите от ЕС имат на разположение безпрецедентен културен сектор“	- „В цифровата епоха гражданите искат да имат достъп до едно и също съдържание на различни платформи или през границите и очакват това да става безпрепятствено““ограничения на достъпа в зависимост от географското положение.....водят до значително ограничаване на избора за потребителите, по-конкретно(в)....държави членки, където предлаганите услуги са по-ограничени ¹ .“

Участник	Възможности	Предизвикателства
БИБЛИОТЕКИ	<ul style="list-style-type: none"> - запазване на съществуващата аудитория от потребители на библиотеките, които са ИТ-ориентирани - достигане до нови групи в обществото (като регистрирани потребители) - предлагане на нови услуги от рода на електронно заемане на е-книги и дигитални аудио книги - използване на цифрови канали (напр. социалните медии) за услуги за обществено осведомяване 	<ul style="list-style-type: none"> - допълнителни разходи – е-книгите ще са допълнителна услуга, която няма да замести физическите книги в обозримо бъдеще - високата цена на е-заемането може да се окаже забранителна за обществените библиотеки в някои държави (особено тези в преход) - технически предизвикателства както за персонала на библиотеките, така и за потребителите - намаляване на заемането поради повсеместност на цифровите материали (разпространявани законно/незаконно) - намаляване на заемането поради повсеместност на други жанрове цифрово съдържание (музика, филми, игри) - предизвикателства на лицензирането – цифровото текстово съдържание за заемане се нуждае от лиценз; притежателите на правата често отказват да издадат лиценз, а малките библиотеки нямат капацитета да договарят благоприятни условия - запълване на свободното време със социалните медии и с игри вместо с четене - сайтовете и социалните платформи частично изземват някои функции на библиотеките
Организация	Цитат	Цитат
Европейско бюро на библиотеките и асоциациите за информация и документация	<p>- „Ние искаме да осигурим на нашите потребители най-новите е-книги, както им осигуряваме печатни книги“</p> <p>Искаме да купуваме е-книги на справедлива цена и при разумни условия.</p> <p>Искаме авторите да получават справедливо възнаграждение за заемането на е-книги от широката аудитория.</p> <p>Ние искаме всички граждани – а не само онези, които могат да си позволят – да имат свободен достъп до е-книги в библиотеките²“</p>	<p>-„50% или повече от бестселърите в електронен вид не са на разположение на библиотеките“</p> <p>Много от издателите продават е-книгите на високи цени или изобщо не ги продават;</p> <p>В момента авторите не получават възнаграждение за заемането на е-книги от библиотеките в повечето държави членки.“</p>

Участник	Възможности	Предизвикателства
КНИЖАРНИЦИ/ РАЗПРОСТРАНТЕЛИ	<ul style="list-style-type: none"> - развитие на друг пазарен сегмент, този на отличително дигитално ориентираните потребители - мащабните облачни услуги могат да оптимизират разходите на доставчиците на е-книги - вероятността от „пиратство“ при е-книгите е по-малка, отколкото при друго културно е-съдържание според продавачите в поне една държава членка 	<ul style="list-style-type: none"> - обемите на продажбите на е-книги са достигнали момент на насищане или намаляващ растеж на големите пазари - пазарите на „малките езици“ може да се окажат недостатъчни за нужното ниво на икономии от мащаба - значим дял от пазарите на „малките езици“ може да бъде обхванат от доставчик извън специализирания бранш на е-книгите - олигополът на гигантските играчи може да наруши честната конкуренция - предизвикателствата на оперативната съвместимост: устройства и формати - фрагментация на услугите - високия ДДС върху е-книгите може да се окаже препятствие - незаконното свободно теглене е проблем
Организация	Цитат	Цитат
Европейска и международна федерация на книжарите (EIBF)	<p>- „Става по-привлекателно за европейските читатели чрез насърчаване на лесно достъпното цифрово съдържание, като така се подобрява пазара на е-книги – не само на файлови формати, но също и на екосистемите, в които е-книгите се получават и ползват (това включва устройства, софтуер за четене, платформи за закупуване)³“</p> <p>- „EIBF и нейните членове винаги са били за равни условия за всички книжари.“</p>	<p>- „Високият и дискриминационен ДДС върху електронните публикации е препятствие пред развитието на икономика на знанието и информационно общество в Европа; той възпрепятства е-търговията и цифровия Единен пазар и пречи на цифровизацията на нашето културно наследство. Да предприемем действия: за всички формати трябва да се прилага нулева ДДС ставка.⁴“</p>

³ Манифест на Книжната верига за Европейски избори 2014, на адрес <http://www.europeanbooksellers.eu/wp-content/uploads/2015/02/bookchainmanifesto2014.pdf>

⁴ Коментар на EIBF на обвинения за подпомагане на Амазон. 4 март 2015 г. на адрес: <http://www.europeanbooksellers.eu/wp-content/uploads/2015/03/StateAidLuxembourgAmazoncommentsEIBF04032015.pdf/>

Участник	Възможности	Предизвикателства
АВТОРИ	<ul style="list-style-type: none"> - достигане до нови аудитории - тази на отличително дигитално ориентираните потребители и тази, която отстъпва пред все по-забързания живот - поява на нови литературни жанрове, възможности за литературен кросоувър - възможности за публикуване и разпространение на собствени творби - преиздаване на изостанали творби (продажба/наемане/заемане) 	<ul style="list-style-type: none"> - слаби позиции за договаряне на авторите спрямо други брънки от книжната верига - повече (нетрадиционни) автори – по-голяма конкуренция - предизвикателства, свързани с правата за обществено заемане - фрагментация на аудиториите и вниманието - пиратство на е-книги – възнаграждение под натиск - опасност от развитие на ентропия в литературните култури
Организация	Цитат	Цитат
Европейски съвет на писателите	<p>- „Що се отнася до една ефективна и балансирана система за прилагане Групата на авторите счита, че подходът, определен в Комюникето (за авторските права в ЕС), особено предвид подходите „следвай парите“ и „отбележи и не действай“ предлага разумен начин за постигане на поставените цели⁵“</p>	<p>- „Как да задържим професионалния писател в дигитална среда, където се очаква всичко да е безплатно⁶.“</p> <p>- „...постигане на добре функциониращ пазар за авторски права зависи от създаването на система, позволяваща справедливо възнаграждение на авторите и изпълнителите, които изпадат в слаба позиция за договаряне, когато предоставят правата си на издатели и продуценти.⁷“</p> <p>- „Някои от големите интернет продавачи на книги дават възможност на всеки, който е написал книга, да я предостави в дигитален формат. Без редакция, без коректор, без предложение от издатели книгата може и да не е книга и може изобщо да не е литература. Тези сайтове – продавачите, гиганти в интернет, се превръщат в черни дупки на културната вселена, готови да погълнат всички написано и всеки би свършил в една и съща черна дупка, всяка творба ще изчезне там – автори и „графомани“, които може и никога нищо да не са прочели.⁸“</p>

⁵ Книгата „Манифест на книжната верига“ за Европейските избори през 2014 г. може да бъде намерена на <http://www.europeanbooksellers.eu/wp-content/uploads/2015/02/bookchainmanifesto2014.pdf>

⁶ Изказвания на Авторска група за комуникацията в ЕС „За модерна и по-европейска рамка на концепцията за авторските права“, Брюксел, 10 декември 2015 г. http://www.europeanwriterscouncil.eu/imagesEC_Communication_statement_of_the_Authors_Group_FINAL13122015.pdf

⁷ Møller, Mette: *E-Books: Same Content. Improved Usage. Less Money.* In: 'The Value of Writers' Works'. Proceedings of the European Writers' Council 201 Authors' Rights Conference, Brussels, European Parliament, p. 47 http://www.europeanwriterscouncil.eu/images/EWC_Value-of-Writers-Works_2015_FINAL.pdf

⁸ Изказвания на Авторска група за комуникацията в ЕС „За модерна и по-европейска рамка на концепцията за авторските права“, Брюксел, 10 декември 2015 г. http://www.europeanwriterscouncil.eu/imagesEC_Communication_statement_of_the_Authors_Group_FINAL13122015.pdf

Участник	Възможности	Предизвикателства
ИЗДАТЕЛИ	<ul style="list-style-type: none"> - достигане до нови/повече читатели - изследване на нови/иновативни начини за разпространение на текстово съдържание - по-малки разходи за съхранение на изостанали заглавия - по-целенасочен маркетинг на заглавия и автори 	<ul style="list-style-type: none"> - пиратство на е-книги; режим на авторски права под натиск - авто-публикации на неизвестни автори („елиминирание на посредника“) - безплатни, наети е-книги или такива с ниска цена могат да „изядат“ печатните книги, особено на пазарите на малките езици
Организация	Цитат	Цитат
<i>Разни</i>	<i>- „Съревнованието за привличане на вниманието на децата през смартфоните им никога не е било по-напрегнато; Y-Tube и друго съдържание директно-към-потребителя вероятно ще има дълъг живот⁹“</i>	<i>- „...стойността на една книга не зависи от нейния формат или от начина, по който е оценена от читателите¹⁰“</i>

Участник	Възможности	Предизвикателства
ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ	<ul style="list-style-type: none"> - създаване на програми за четене, стимулиране на уменията за „задълбочено“ четене - създаване на образователна платформа за родители, които да бъдат ефективно ангажирани в изграждането на умения за задълбочено четене у децата - различна среда за е-читателите, потенциално по-привлекателна за някои ученици, мотивираща ги да четат 	<ul style="list-style-type: none"> - разходи за технологии за образователните институции и за учащите - технически предизвикателства - потенциално разсейващи аспекти на функционалностите на е-четците, в това число мултимедия
Организация	Цитат	Цитат
<i>Разни</i>	<i>- „Съревнованието за привличане на вниманието на децата през смартфоните им никога не е било по-напрегнато; Y-Tube и друго съдържание директно-към-потребителя вероятно ще има дълъг живот¹¹“</i>	<i>- „...стойността на една книга не зависи от нейния формат или от начина, по който е оценена от читателите¹²“</i>

Smilevski, Goce, *Our Obligation and Responsibility towards the Words*. In: 'The Value of Writers' Works'. Proceedings of the European Writers' Council 2014 Authors' Rights Conference, Brussels, 3 November 2014, The European Parliament, p. 19. Available at http://www.europeanwriterscouncil.eu/images/EWC_Value-of-Writers-Works_2015_FINAL.pdf

¹⁰ Francesca Dow, m. d., Penguin Random House Children. In: *The Bookseller*, 6 January 2016.

¹¹ Писмо от представители на книжната верига в ЕС до М. Шулц, Д. Туск и Ж.-К. Юнкер относно решението за ДДС върху книгите. 5 март 2015 г. на адрес <http://www.fep-fee.eu/Open-letter-from-the-book-sector-666>

¹² Olav Stokkmo, IFRRO Chief Executive, at Frankfurt Book Fair 2014. Available at <http://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/frankfurt-book-fair/article/64310frankfurt-book-fair-2014-publishers-urged-to-re-claim-copyright-debate.html>

	Възможности	Предизвикателства
ОРГАНИЗАЦИИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО	<ul style="list-style-type: none"> · стимулиране на култура на задълбочено четене в общността 	<ul style="list-style-type: none"> · дейностите за насърчаване на четенето на неправителствени организации често са не краткосрочни проекти и не могат да удовлетворят по-дълбоките и комплексни нужди на общността или да осигурят приемственост за решаване на проблемите
	<ul style="list-style-type: none"> · стимулиране на четене в общността чрез популяризиране · превръщане в глас, който предоставя външен поглед или експертиза, осигурява на образователни и културни експерти, преподаватели родители информация как да развият задълбоченото четене в цифрова среда · създаване на система за подкрепа за разнообразни аудитории за получаване на правилната информация по свързани въпроси · посочване на важни проблеми на кампаниите за четене в общностите извън фокуса или официалното влияние на образователните и културните институции · осигуряване на обучение за 	<ul style="list-style-type: none"> · целите на проектите не винаги са свързани с реалната ситуация. За да получат финансиране, НПО често се съобразяват с политиката на „пазара на проектите“, а не с реалната ситуация · по-лесно е да се финансират проекти, насочени към отделни действия (популяризиране на книга или автор или честване на Международния ден на книгата) отколкото такива с дългосрочни цели, независимо колко а важни за развитие на задълбочено четене
	<ul style="list-style-type: none"> · осигуряване на подкрепа, съвети и умения за четене в цифрова среда) · осигуряване на подкрепа, съвети и материали за мобилизиране на вземащите решения 	<ul style="list-style-type: none"> · експертизата на НПО е ограничена от твърде конкретния фокус, който не винаги отразява цялостния контекст

Участник

КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ

Възможности

- популяризиране на национални езици, автори и културно многообразие сред по-широка (потенциално глобална) аудитория
- партньорства – широка мрежа от институции, представляващи национални политики и практики
- културната дипломация като средство за популяризиране на литературни творби и ангажиране на аудиторията
- национална подкрепа, авторитет за привличане на партньори и внимание

Предизвикателства

- езикови бариери, превод на литературни творби
- често еднократни инициативи без дългосрочно планиране/стратегия
- идентифициране на ключови международни играчи за сътрудничество
- проектите често са синхронизация на различия в национални политики, регулация или практики

Предизвикателства

дебатът за авторските права беше присвоен от сили, противопоставящи се на авторските права, включително в технологичния сектор¹⁴

ако бъдат включени нови изключения от авторските права за образователни заведения и библиотеки, авторите и издателите трябва да получават възнаграждение за ползването на техните творби, за да гарантират стабилността на

¹⁵

Участник

ОРГАНИЗАЦИИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КОЛЕКТИВНИ ПРАВА

Възможности

колективно лицензиране като ключ към решението на проблема с пиратството, което да дава на хората възможност за достъп и обмен на знания и съдържание¹³
- беше изработена технологична рамка съвместно от хората с проблеми с ползването на печатен текст и организациите, притежаващи права, което позволява по-рентабилно производство на материали за тях¹⁴

¹³

IFRRO statement at WIPO/SCCR special session, 20 February 2013. Available at http://ifrro.org/sites/default/files/ifrro_statement_at_wipo_special_session_20_feb_2013_0.pdf

¹⁴ Olav Stokkmo, IFRRO Chief Executive at Frankfurt Book Fair 2014. Available [http://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/Madrid International Book Fair 2015 international/Frankfurt-Book-Fair/article/64310-frankfurt-book-fair-2014-publishers-urged-to-reclaim-copyright-debate.htm](http://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/Madrid_International_Book_Fair_2015_international/Frankfurt-Book-Fair/article/64310-frankfurt-book-fair-2014-publishers-urged-to-reclaim-copyright-debate.htm)

Участник

ОНЛАЙН ПЛАТ ФОРМИ

Възможности Възможности

- безплатното съдържание привлича повече потребители
- потребителите могат да станат автори на съдържание
- потребителите могат да общуват с други потребители
- авторите могат да получат обратна връзка за работите си
 - анотации на читатели и автори
 - благодарение на удобния интерфейс, формати и платформи, съвместими с всякакви устройства, наследници на Kindle и Kobo
- тъй като често пъти са стартъпи, платформите привличат големи инвестиции заради иновативните си концепции и подходи
- платформите като социални мрежи

Предизвикателства Предизвикателства

- липса на задълбочено и продължително ангажиране с текста
- постоянна конкуренция, нови играчи с иновативни решения
- динамични промени в поведението и предпочитанията на читателите
- пиратски/незаконни платформи вредят на издателите
- поддържане на конкурентна и актуална услуга и съдържание
- добър маркетинг спрямо съдържание (маркетингът е по-важен)
- зависими от различни национални регулации

Онлайн покупки: книги/списания/е-учебни материали, предоставени или актуализирани онлайн, ЕС & Европейско икономическо пространство (ЕИО) (процент на съответните групови покупки онлайн за частно ползване, поне веднъж през последните 12 месеца)

	Всички граждани		Интернет потребители*		Интернет пазаруващи*	
	2009 г.	2014 г.	2009 г.	2014 г.	2009 г.	2014 г.
ЕС-28	3	8	4	10	32	28
AT – Австрия	1	11	1	14	21	28
BE – Белгия	2	6	2	7	22	21
BG – България	1	1	3	2	20	8
CY – Кипър	1	2	2	3	13	4
CZ – Република Чехия	0	0	0	0	9	5
DE – Германия	-	12	-	13	37	38
DK – Дания	7	9	8	9	35	38
EE – Естония	3	6	4	7	9	12
EL – Гърция	0	1	1	1	13	6
ES – Испания	2	5	3	7	12	14
FI – Финландия	2	9	3	10	31	31
FR – Франция	7	7	10	8	26	20
HR – Хърватия	2	3	4	4	7	7
HU – Унгария	2	3	3	3	17	11
IE – Ирландия	2	9	4	12	28	32
IT – Италия	0	3	1	5	21	13
LT – Литва	1	3	2	4	21	11
LU – Люксембург	5	22	6	23	40	37
LV – Латвия	1	2	1	3	8	7
MT – Малта	3	10	5	13	28	22
NL – Холандия	3	11	3	11	28	28
PL – Полша	2	3	3	4	19	12
PT – Португалия	2	5	4	7	14	21
RO – Румъния	1	3	2	4	31	15
SE – Швеция	4	11	4	12	32	34
SI – Словения	1	4	2	6	16	10
SK – Словакия	4	9	6	11	20	10
UK – Великобритания	3	21	4	22	50	43
CH – Швейцария	-	-	-	-	-	38
IS – Исландия	4	16	4	16	38	45
NO – Норвегия	8	24	9	25	36	44

* Поне веднъж през последната година

Източник: Евростат (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>)

2.4 Политически контекст

През обектива на политиката не е очевидно какво представлява популяризиране на четенето. Определящите политиката могат да използват няколко рамки, в които да очертаят политика за популяризиране на четенето (и съответно популяризиране на четенето в цифрова среда). Освен това политиката на една държава може да се променя поради изменения на политическата идеология на управляващото мнозинство. Нещо повече, в държави с регионална културно-политическа автономия целите на регионалната политика може да се различават от тези на националното управление.

В политиката за популяризиране на четенето могат да бъдат разграничени поне три широки рамки: *демократична* рамка, *културна* рамка, и *социално-образователна* рамка. Разграничението е на основава идеологическата основа, на която е формирана политиката. Макар резултатните мерки – законодателство, регулация, програми за стимулиране – може да са подобни, тяхната аргументация може да се различава значително и може да води до различни акценти.

При *демократичната* рамка ценности като *равенство* (на достъпа до информация) и *свобода* (на информацията и изразяването) са основно вдъхновение за популяризиране на четенето. В тази рамка всеки трябва да има равен достъп до източници на информация, знание, култура и изразяване, за да стане добре информиран гражданин, който участва активно в демократичните процеси. Една от предпоставките е, че всеки може да има достъп до литература и информация чрез (обществените) библиотеки.

При *културната* рамка ценности като *плюрализъм* (на гласовете) и *творчество* са в основата на инициативите за популяризиране на четенето. Не просто всички граждани трябва да имат възможност да участват в културата на четене и в литературата, но трябва също да могат да намерят творби, които са израз на собствената им културна идентичност и (идеологически) светоглед. Инициативите на политиката ценят специфично „културните“ характеристики на литературата – област, която не трябва да се управлява единствено от икономическите механизми на свободния пазар („поправка на пазарни грешки“). Голямо внимание се обръща на културното образование, за да се стимулират природните артистични таланти.

При *социално-образователната* рамка акцентът е върху всеобщо *включване и участие* (в културите на грамотност/четене) със специално внимание към групите в социално неблагоприятно положение като тези с ниска степен на грамотност, учещи втори език, хора със зрителни увреждания и хора с увреждания, пречатстващи четенето (дислексия, моторика). Инициативите поставят силен акцент върху подготовката по четене и писане в началното и средното образование и образованието за възрастни, а не толкова върху по-сложните форми на умения за четене („задълбочено четене“). Политическите програми предвиждат производството на материали за четене с възможност за адаптиране от рода на Брайлови книги, специални аудио книги ('daisy ROMs') и друго речево съдържание (вестници, учебници със синтезиран глас). Обществените библиотеки, най-вече с помощта на доброволци, провеждат дейности за хора с ниска степен на грамотност и учещи втори език и им помагат да намерят информация и учебни материали.

Политиката за популяризиране на четенето на практика съчетава елементи от трите рамки. Акцентите в този „микс“ обаче са различни. Като пример могат да послужат политиките на обществените библиотеки в различните държави членки на ЕС.

Във Финландия в основата на законодателството за обществените библиотеки стои *демократичната рамка*, въпреки че образователната и културната също са засегнати. Раздел 2 от финландския закон за обществените библиотеки от 1998 г. постановява (неофициален превод, добавен акцент):

1. Целта на информационните и консултантски услуги, предоставяни от обществените библиотеки, е да *насърчават равните възможности за гражданите* да търсят личностно развитие, да следват своите литературни и културни интереси, да обогатяват постоянно знанията си, персонални и *гражданските си умения*, да се стремят към международни знания и учене през целия живот.
2. Дейността на библиотеките трябва също да се стреми да развива виртуалните и интерактивните мрежови услуги и тяхното *образователно и културно съдържание*¹⁵.

Много добър пример за *културната рамка* е Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми културното изразяване от 2015 г., към която ЕС и неговите 28 държави членки с се присъединили. Тя включва подходящи цели и принципи за „равен достъп до богат и разнообразен набор от форми на културно изразяване“ и за „суверенното право на държавите да поддържат, приемат и прилагат политики, които съхраняват и насърчават многообразието на формите на културно изразяване на своята територия. Нейните оперативни насоки приканват страните да разработят образователни и обучителни материали в множество формати, в това число онлайн, за да опазват и насърчават многообразието и е предложено ново ръководство за мерките за прилагане на Конвенцията в цифрова среда.

Културната рамка стои в основата на политиката за дигитализация на националното историческо и културно, а също и литературно наследство на ЕС и на националните политики. За повече информация относно националните политики вижте отговорите на въпросника в приложението. Дигитализацията на литературното наследство е ключова част от много национални и регионални стратегии, прилагани от Министерствата на културата и Националните библиотеки. За повече информация за водещия проект на ЕС за дигитализация на наследството виж казуса Европейска на следващата страница.

Социално-образователната рамка е важна за много европейски държави, както показват целите на политиката, мерките и заинтересованите страни, изброени в приложения въпросник. В Швеция социално-образователната рамка е характеристика на политиката за насърчаване на четенето (съчетана с демократичната и културната рамка). Един от примерите

за това е Националната агенция за достъпни медии (НАДМ), която осигурява материали за хора с увреждания, възпрепятстващи четенето. В сътрудничество с местни библиотеки НАДМ осигурява достъп до печатни материали за хората със затруднения; произвежда и заема говорещи книги и книги на Брайлова азбука и предоставя съвети и информация по въпросите на говорещите книги и Брайловата азбука. НАДМ има специална услуга, насочена към учащи с увреждания на университетско ниво, която им позволява да изтеглят книги индивидуално и поддържа електронна услуга, достъпна през мобилно приложение или интернет сайт, която свързва потребителите с достъпни книги и вестници. Услугата се нарича *legimus* и има над 300 000 регистрирани потребители.

В Холандия също се прилага съгласуван подход за подобряване на достъпа до материали за четене на хора със затруднения за ползване на печатен текст (за повече информация вижте холандския пример в края на тази глава). Във Франция политиката за подпомагане на хора със затруднения за четене беше въведена в законодателството за депозитите (печатните файлове трябва да бъдат депозираны, за да се даде възможност за производство на книги във формат, достъпен за такива хора).

В Румъния и Малта министерствата на образованието играят особено значима роля в определянето на политиката, отнасяща се до четенето на електронни източници, а в България образователното издателство Просвета е поело лидерството в популяризирането на е-учебници (виж съответния пример).

КУЛТУРНА РАМКА

ЦИФРОВИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО - ЕВРОПЕАНА

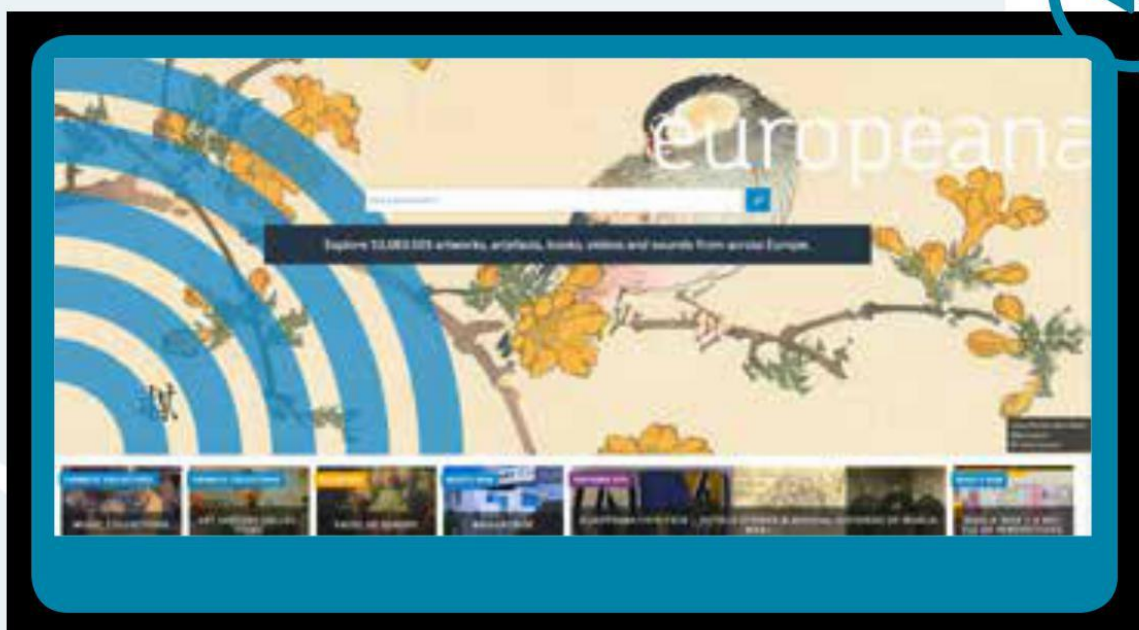
Европеана – европейската дигитална библиотека – е безплатен онлайн източник за достъп до цифровизираното културно наследство на Европа. Създадена като европейски проект по инициатива на шест държави членки на ЕС през 2005 г, Европеана е финансирана от Европейската комисия чрез Програмата в подкрепа на политиката за информационни и комуникационни технологии (ППП ИКТ) и други подобни програми и съдействието на министерствата на културата и образованието на държавите членки.

Библиотеката се управлява от Фондация Европеана и обхваща голям брой европейски културни институции, проекти и партньори. Тя съдържа книги, вестници, писма, дневници и архивни документи. Някои са световно известни, като книгата за [Законите на движението](#) на Исаак Нютон; други са скрити съкровища, очакващи да бъдат открити. Уважавани имена като [Британската библиотека](#) в Лондон присъстват заедно с по-малки организации от цяла Европа.

Към момента на [europeana.eu](#) са достъпни над **20 милиона текста**:

- > от 50 различни институции (оглавявани от националните библиотеки на Франция и Холандия);
- > в 38 различни държави (ръководени от Испания, Франция, Германия, Полша и Швеция);
- > на 33 различни езика (ръководени от Испания, Франция, Германия, Полша и Швеция);
- > в 17 различни формата (представени в PDF, JPEG и PNG).

Техните съчетани колекции, включващи бисери на общото литературно наследство, позволяват на потребителите да открият историята на Европа от древни времена до днешния ден.

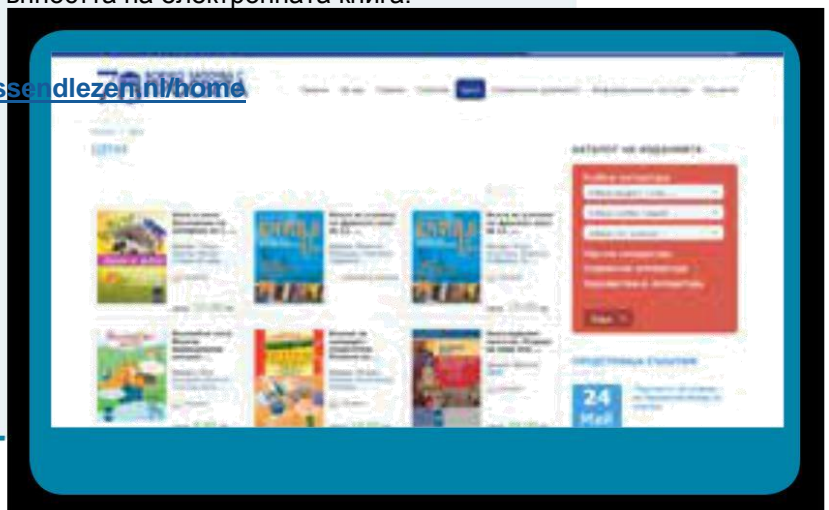
Холандската политика за насърчаване на четенето за хора със зрителни увреждания е формулирана от Министерство на образованието, културата и науката. Политиката е насочена не само към хора със зрителни увреждания, но към всички, които имат затруднения с четенето, например поради увреждания на ръцете, умствени увреждания или дислексия. Поради тази причина се използват алтернативни термини като „увреждания, възпрепятстващи четенето“, „затруднения за ползване на печатен текст“ и „адаптивно четене“. Политиката се прилага от Кралската библиотека на Холандия (Koninklijke Bibliotheek, или KB).

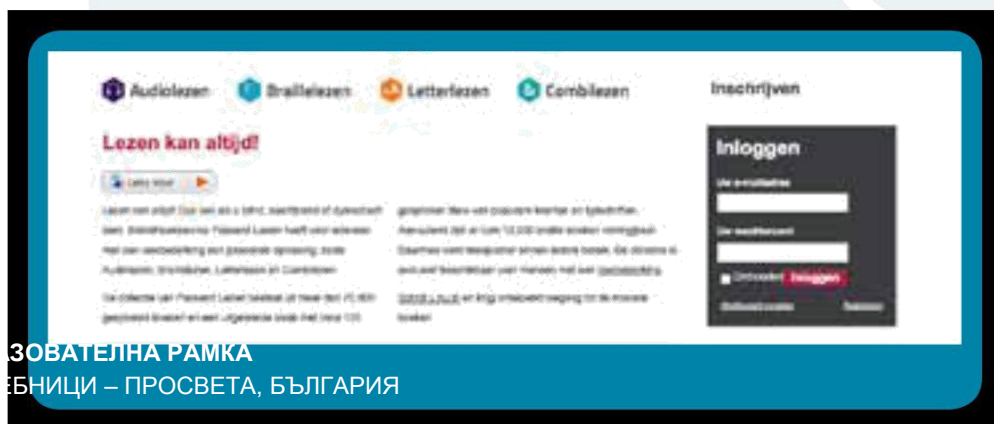
„Приемна“ за широката общественост е Фондацията за адаптирано четене (Bibliotheekservice Passend Lezen – BPL), която осигурява контакт с клиентите и подбор на аудио книги и заглавия на Брайлова азбука за колекцията. По правило обществените библиотеки препращат редовните си клиенти към BPL и предлагат силно ограничен набор от аудио книги на “daisy discs” селекцията заглавия на BPL. Правят се опити за по-добро и лесно достигане до целевите аудитории чрез постоянно адаптиране на продукцията и методите за разпространение, като се използват активно възможностите на цифровизацията.

Нов етап от работата е проектът Говорещи книги за онлайн/аудио четене, при който редовни клиенти на обществените библиотеки със затруднения при четене могат – посредством цифровата инфраструктура на своята местна библиотека – да използват аудио книги на BPL чрез стрийминг. Осигурен е финансов стимул за включване на обществените библиотеки в проекта Говорещи книги за онлайн/аудио четене. Дейността започва през март 2016 г. с 40 библиотеки. Това, разбира се, се прави в съответствие със законодателството за авторските права.

Политиката цели да интегрира услугите за хората със затруднения при четене с всички останали услуги, предоставяни от обществените библиотеки на широката общественост, цифрови или печатни. Тя обхваща насърчаване на достъпа до (е-) материалите на библиотеките, до сградите и местата; производство на преобразувани материали (в това число аудио книги със синтетични и човешки гласове) за четене за културни и образователни цели; насърчаване използването на e-pub формат; (финансиране на) международно сътрудничество, включително за обмен на наличната литература (ETIN – идентификационен номер на електронен предавател; TIGAR – глобално достъпни ресурси на доверен посредник), - Договор от Маракеш за достъпа до публикувани творби за хора със затруднения с печатен текст и т.н.); регулация на авторските права (изключение за хората с възпрепятствано четене), изследвания, включително за достъпността на електронната книга.

- > www.kb.nl
- > <https://www.passendlezen.nl/home>

Просвета е най-старото и най-голямото образователно издателство в България. От 2011 г. то разшири дейността си за публикуване и разпространение на е-учебници по всички предмети на задължителната образователна програма от първи до седми клас едновременно с издаването на печатни учебници.

Двете основни предизвикателства, свързани с електронните учебници, са нуждата предимствата им пред печатните книги да бъдат подходящо представени и учителите да бъдат обучени как да ги използват ефективно. За да се справи с двете предизвикателства, издателство Просвета предприема серия от уебинари за информация и обучение през 2013 г., които все още продължават. Всички уебинари са безплатни за участниците, записват се във видео формат и се качват в YouTube, като по този начин заинтересованите получават достъп до съдържанието по всяко време и многократно.

Целта на уебинарите е не само да популяризира новите дигитални продукти, но и да помогне на учителите в ежедневната им работа, като ги запознае с ползите, които различните електронни учебници могат да имат за процеса на преподаване/учене и как да бъдат използвани ефективно. Всеки уебинар има отделна тема и фокус върху различни аспекти на ученето в цифрова среда. Един пример е „Четене на дигитални материали – опит, практика, предизвикателства“

Виж: <https://www.youtube.com/watch?v=qe5DfcW3cSY>

Уебинарите привличат вниманието на голям брой учители. Най-големият брой участници е бил 360, в това число експерти от Министерство на образованието, директори на училища и учители.

Родителите също са целева група. При тях целта е да се запознаят с новите е-учебници и да им се разясни ролята на родителя в подпомагане на ученето в е-учебници за постигане на по-добри резултати от децата. Редактори и експерти представят предимствата на е-учебниците, обсъждат възможностите за по-ефективно партньорство между родители и деца по въпросите на образованието и отговарят на въпроси, които са от интерес за участниците в уебинара. Първото му издание е наречено „Как да помогнем на децата с е-учебниците от ново поколение“.

Виж: <https://www.youtube.com/watch?v=x08magFS8fA>

За да оцени резултатите от използването на е-учебници от учениците Просвета, в партньорство с Министерство на образованието, използва статистика. Тя трябва да сравни постиженията на учениците, които са учили с е-учебници с онези, които са учили само с печатни учебници. Четиридесет училища от цялата страна участват в проекта, резултатите от който ще бъдат налични в началото на учебна година 2016/2017.

>> <http://www.prosveta.bg/>

2.5 Контекст на насърчаване на четенето

Социална и психологическа функция на „задълбоченото четене“

Живеем в общество, което става все по-зависимо от грамотността. „Задълбоченото четене“ се превръща в ключова компетентност за ефективно участие в живота на обществото и за изпълнение на множество роли. Докато четенето на различни стилове, жанрове и форми на текстове да принадлежи на различни области от живота, единствено задълбоченото четене помага на хората истински да разберат реалността, представена чрез текстовете. То помага психологически на хората да почувстват вътрешна връзка със самите себе си, която ги интегрира в обществото. Това означава, че задълбоченото четене има своята роля в благоденствието на хората и на обществата като цяло.

Насърчаването на четенето включва стратегии за стимулиране на интереса към задълбочено четене и развитие на компетентност за него. Четящият задълбочено трябва да може да декодира и да обработи текстове с множество модалности в контекста и със собствен жизнен контекст (т.е. не само с основно значение, но и с намерение, функция и стил; способност за разбиране, тълкуване и критично оценяване на текстове и евентуално прилагане на техните фактически и символични послания). Ето защо насърчаването на четенето е по-сложен комплекс от действия и тактики, отколкото обичайните събития за популяризиране на автори и книги.

Специфики а цифровата среда

Цифровата среда е специфична среда за четене. Тя стимулира, процеси, свързани с възприятието и приемането на текстове, основани на различни средства за неврологична стимулация спрямо онова, което се случва, когато четем физическа книга. Освен това тя изисква специфични умения не само за четене, но и за обработка на текста. Резултати от невропсихологически изследвания са демонстрирали важни различия, като не всички са благоприятни. Четенето на екран често е съпроводено с по-повърхностно разбиране. Има доказателства, които показват, че знанията, които хората придобиват от четене на екран, са по-малко задълбочени от придобитите от четене на хартия¹⁶. Тези факти бива да се подценяват или отричат. По-полезно би било да се намери конкретна функция за цифровите текстове и да се подпомогне аудиторията да ги използва ефективно. Това е ключ към създаването на подходящи стратегии и цели за насърчаване на четенето в цифрова среда.

Е-книги и стратегии за насърчаване на четенето за различните групи от аудиторията

Изследователите са на различни мнения и някои от тях считат е-книгите за по-стимулиращи за нечетящите или хората с по-слабо развити умения за разбиране заради интерактивния характер на текстовете на екран и възможностите за препратки, които могат да помогнат на читателя да направи връзки с проблемите по по-динамичен начин.

В Центъра за приложни специални технологии в Масачузетс учените са правили опити да изучават използването на цифрова литературна среда, като са се концентрирали върху насърчаване на стремежа на читателя към разбиране, ангажиране и ефективност. Като използвали романи с високо качество, книги за юноши, народни приказки, информационни текстове и книжки с картинки, те създали серии от цифрови мултимедийни хипертекстове, или универсална среда на грамотност, в която са вградени помощни учебни средства и която дава възможност за интерактивни реакции от страна на учещите¹⁷. Изследователите открили, че в този случай стимулиращото влияние се основава на допълнителни цифрови елементи, регулирани от самите читатели. По този начин само-регулираното четене предлага допълнителна възможност на читателите със затруднено учене, например заради дислексия. Заедно с други подходящи стимули, подпомагащи прякото социално взаимодействие например чрез културни събития, хората с дислексия могат да развият своя опит за задълбочено четене.

За хората със затруднения с печатен текст, включително със зрителни увреждания, е-книгите са и важна алтернатива на хартиените книги. В този случай саморегулацията играе ключова роля.

16

За преглед на изследванията виж <http://www.scientificamerican.com/article/reading-paper-screens/>

17

Daniel S. McNamara (Ed., 2007). Reading Comprehension Strategies. Theories, interventions, technologies.

Mahwah, New Jersey (USA). Lawrence Erlbaum

Електронни устройства от рода на iPads и Kindles дават на читателите възможност да променят условията на четене (начина, по който изглежда текста, размера на буквите, вида му, аудио формат и други функции). Трите големи компании, произвеждащи четци за е-книги, са Амазон Киндъл, Кобо и Нук (Barnes & Noble). Има също и някои таблети Андроид, продавани основно като такива устройства. За съжаление намаляването на цените и постигането на икономически по-достъпни устройства за клиентите означава да се предоставя по-малко технологична подкрепа и електронните устройства да станат по-леки и малки, но с функции за нагласяне на изгледа на текстовете. Таблетите имат повече характеристики, но са по-големи и тежки. Подобряването на качеството може да бъде важен фактор в подкрепа на задълбоченото четене за хората със зрителни увреждания¹⁸.

Е-книгите с картинки обикновено се рекламират като стимулиращ формат за четене за деца в предучилищна възраст. Те се основават на принципа на саморегулираното четене с възможности за динамично. Е-книгите с картинки все още имат редица недостатъци: качеството на разказа често е твърде лошо; визуалното представяне е твърде еднообразно, а техническите функции не стимулират възприятията и емоционалните процеси на децата. Това може да предизвика схематично възприятие и мислене у децата. Независимо от това е-книгите с картинки са полезен инструмент за развитие на дигитална грамотност и има вероятност да се превърнат във важен фокус на насърчаването на четенето в цифрова среда за в бъдеще. Виж също примера с Международния съвет за книгите за младежи (МСКМ) в края на главата.

Има и други аспекти, които трябва да бъдат отчетени от стратегиите за насърчаването на четенето. Популярността на е-книгите не е еднаква в европейските държави – в някои от тях пазарите и системите за заемане са по-слабо развити, което се дължи отчасти на слаб интерес и разбиране¹⁹. В използването на е-книги от различните групи има големи различия, например между поколенията. Логичното очакване е интересът към тях да е по-изразен сред юношите и младежите. Обаче в Германия например според проучване с въпросник, проведено на Панаира на книгата във Франкфурт най-голямата група респонденти, описали себе си като читатели на е-книги, е била на възраст между 30 и 40 години. Огромното мнозинство от тях – 70% – са мъже.

Е-книгите за безплатно теглене са популярен източник, който често се използва като първи информационен ресурс, отвеждащ по-късно читателите към физическата книга. Поради това е-книгите са популярни сред изследователите, тъй като им помагат да стигнат по-бързо до източника. Следователно стратегиите за насърчаване на четенето могат да използват цифровата среда, за да подкрепят обмена на интелектуално наследство. Самопубликуваните е-списания и е-книги също са увеличаващо се явление – виж примера в края на тази глава за Хип Хип, България.

¹⁸ За подробности за холандските мерки за хората със зрителни увреждания виж примера по-горе.

¹⁹ Rüdiger Wischenbart (2015), *Global eBook Report*, update 2015. Vienna: Wischenbart Consulting; Dan Mount & Frank Huysmans (2014), *A Review of Public Library E-Lending Models*. (<https://tinyurl.com/Elending14>)

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЧЕТЕНЕТО ПРЕЗ ТРАНИЦИ МСКМ

Презграничната работа за насърчаване може да бъде много ефективно средство за четенето в цифрова среда – например сайтове, популяризиращи четенето и литературата не само на електронни, но и на хартиени книги. Международния съвет за книгите за младежи (МСКМ) осигурява широк диапазон от предложения за читателите.

МСКМ се основава на партньорство между 77 държави по света. Сайтът свързва всички национални раздели и различните програми за насърчаване на четенето.

С помощта на връзките потребителите могат да достигнат до информация за различните програми и дейности за четене, предприети от националните отдели и от МСКМ по целия свят. ПОЧЕТНИЯТ СПИСЪК на МСКМ прави представяне на най-забележителните книги за деца и младежи на всеки две години в категориите автор, илюстратор и преводач. Всяка година свързания сайт МСКМ ЕВРОПА (IBBY EUROPE) представя 10те най-добри детски книги от всички европейски държави. Един ценен проект може да бъде намерен в обществената библиотека на Торонто - IBBY Колекция книги за младежи с увреждания.

Книгите са в специални формати от рода на Blissymbolics, PCS, Брайл, език на знаците, тактилни и текстилни книги. Художествената литература описва деца и тийнейджъри с увреждания като герои на разкази и романи. Ценна част на колекцията са книгите за възрастни със забавено развитие, езикови смущения или затруднения при четене.

Колекцията предлага непосредствен опит в библиотеката. Тя е достъпна и в 3D цифровизирана версия, което дава и възможности за изследвания на развитието на литературата за деца и младежи в тези специализирани области. И на двата сайта е публикуван двугодишния каталог на изявените книги на МСКМ, достъпни е е-версии.

>> www.ibby.org
>>

НЕЗАВИСИМА ПЛАТФОРМА И ФЕСТИВАЛ ЗА САМОПУБЛИКАЦИИ ХИП ХИП, БЪЛГАРИЯ

Хип Хоп библиотеката е посветена на всякакви видове независими и собствени публикации: електронни списания, книги и периодични издания, насочени към различни видове изкуства. Библиотеката се намира в София. Освен физическото пространство, Хип Хоп библиотеката създава и поддържа онлайн архив с цифрови версии на публикациите, до които читателите имат безплатен достъп. http://www.hiphibrary.com/?page_id=2

През септември 2015 г. Хип Хоп библиотеката организира първото издание на Панаира Хип Хоп Зайн с подкрепата на Културния център на Софийския университет. <http://zinefair.hiphibrary.com/>

Панаирът Хип Хоп Зайн подпомага, насърчава и отбелязва появата на собствени (DIY) публикации, независими издания, комикси, списания и периодични издания от България и чужбина. Целта на събитието е да представи разнообразието на съвременната независима издателска сцена, да осигури платформа за разпространението на този авторски права и да вдъхнови повече хора да събират и да творят.

Публикациите, представени на фестивала, често са създадени от дигитални медии. За да достигнат до по-широка аудитория, тези публикации обикновено се разпространяват безплатно с дигитални средства от авторите или други онлайн платформи.

Примери:

(Кликнете на видеото, за да видите примера: <http://bloodbecomeswater.tk/>)

>> <http://cargocollective.com/chark/Invisible-Cities>

СОЦИАЛНА ИНИЦИАТИВА ЗА ЧЕТЕНЕ

TWLTURA, ИТАЛИЯ

TwLetteratura е социална инициатива за четене, основана на активно участие и интерактивност, чието мото е „Да накараме децата и възрастните да се влюбят в четенето“.

Мисията на TwLetteratura е да използва динамиката на Туитър – синтез и споделяне – за да активира интереса на общности от хора към културно съдържание, обхващащо книги, но и други видове текстове (театрални пиеси, песни и т.н.). Задейства се колективен процес на дискусии и пренаписване на текстове посредством артикулацията и интеграцията на разговори в Туитър. Студенти, преподаватели, експерти и ентузиастични участват в истинска съживяване на преживяването четене.

Методът е следният: група избира текст, съставя график за четене и „пренаписва“ чрез туитове това, което е прочела. Обществото TwLetteratura има около 22 000 последователи в Туитър, които са публикували над 500 000 туитове, докато четат и пренаписват 30 книги.

Някои примери

литература: пренаписването през 2013 г. на *Невидими градове* на италианския автор Итало Калвино продължава 55 дни; 4 115 потребители произвеждат 81 281 туита, средно по 1 477 на ден; образование: 63 училища и 126 класа с общо 2 500 ученика участват в пренаписването на *Приключенията на Пинокио* от Карло Колоди с 90 326 туита.

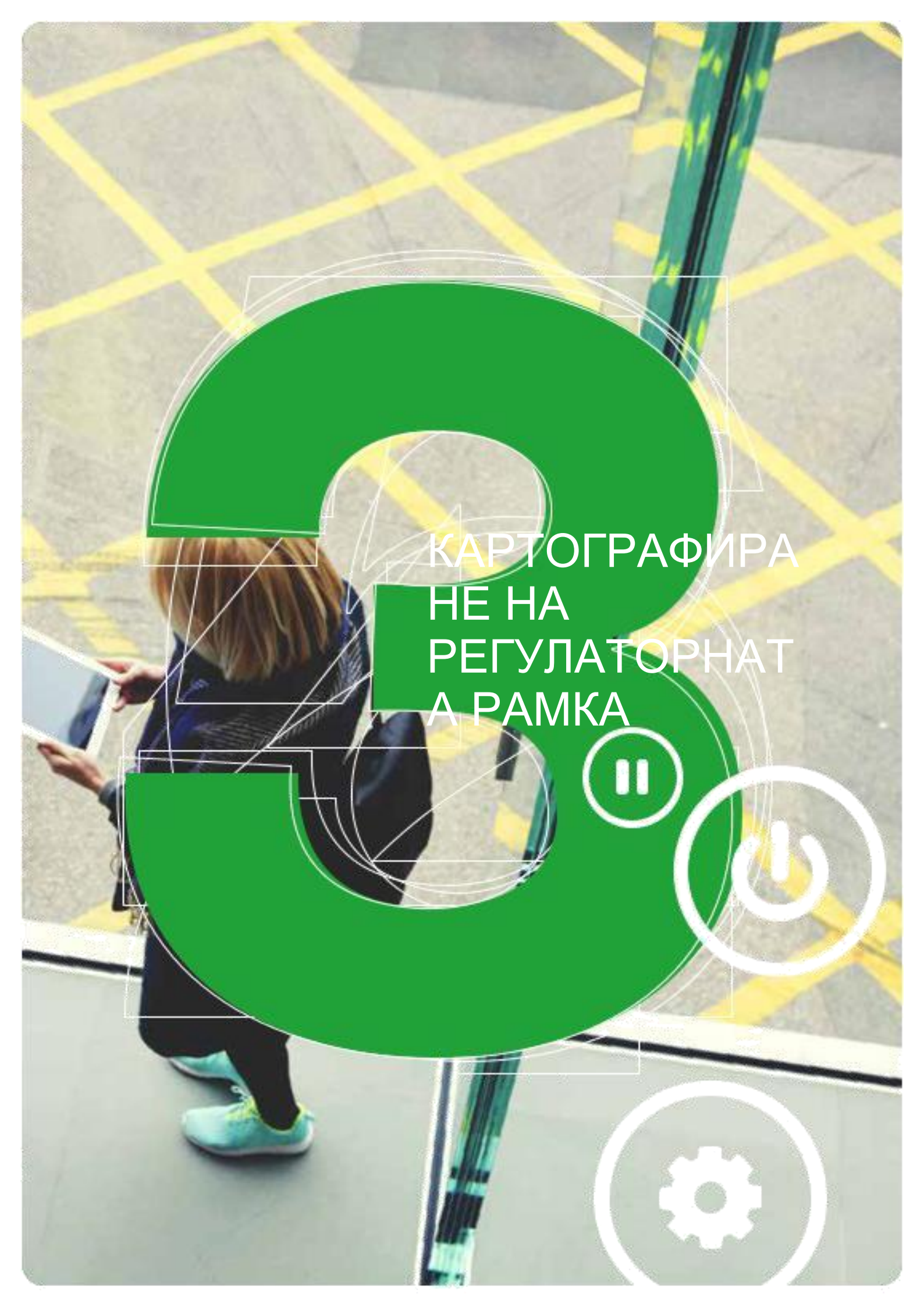
TwLetteratura предлага и безплатно приложение (Betwyll) и организира уъркшопове за нови методи на тълкуване на книги и на местата, за които се отнасят чрез използване на потенциала на уеб комуникацията и социалните мрежи. Те целят да активират една общност от хора с помощта на онлайн игра и да развият аудиторията чрез превръщане на четенето в игра и стимулиране на съзнателно използване на интернет и социалните медии.

TwLetteratura има повече от 100 партньора, сред които общини, издатели, културни фондации, панаири на книгите, университети и т.н.

През 2014 г. инициативата TwLetteratura беше наградена с награда за културна иновация от Фондацията на банка Карипло. През 2015 г. тя беше избрана за иновативен старт-ъп от Международния панаир на книгата в Торино и от няколко програми за социални иновации в Европа (като Transition 2015, Tandem Europe 2015 и Benisi Sian Award 2016).

> www.twletteratura.org

КАРТОГРАФИРА НЕ НА РЕГУЛАТОРНАТ А РАМКА

3

КАРТОГРАФИРАНЕ НА РЕГУЛАТОРНАТА РАМКА

афирането на регулаторната рамка“. Единственото число на думата „рамка“ тук е проблематично. Някои от въпросите, принадлежащи на този мандат, са обхванати от наднационални (ЕС) рамки и особено данъчното облагане (ДДС) и авторските права (включително изключения и ограничения). Други въпроси са регулирани на национално ниво, като например дължими суми за ползване на хардуер и софтуер, използвани за правене на индивидуални копия на законно придобито съдържание. В държавите членки езиковото и културното многообразие върви ръка за ръка с регулация за защита или популяризиране на малцинствени езици, например посредством специални субсидии за създаване и превод на произведения.

Изчерпателно описание на всички национални и регионални особености би било извън обхвата на този доклад. Въпреки това той обръща нужното внимание на всички нива, на които законодателството и регулацията засягат темата за насърчаване на четенето в цифрова среда.

К
Л
Ю
Ч
О
В
А

Ч
А
С
Т

Регулаторната рамка ще бъде разгледана в този доклад с подчертано внимание към трите теми, определени в мандата и посочени по-рано: практики за лицензиране (раздел 3.3), трансгранични услуги (3.4) и е-заемане от обществени библиотеки (3.5). Ще започнем обаче с две части, които правят преглед на аспектите ценообразуване на е-книги и оперативна съвместимост на е-четците (устройствата) и е-книгите (формати на файла)

3.1 Ценообразуване на е-книги – ДДС, фиксирани цени, субсидии

От 1 януари 2012 г. Франция и Люксембург въведоха намалена ДДС ставка за е-книги от съответно 5.5% 3%, но през март 2015 г. това беше отсъдено като нарушение на Директивата за ДДС от Съда на Европейския съюз. В решението си Съдът посочва, че Приложение III към Директивата за ДДС, която допуска намалена ДДС ставка, се отнася единствено до предлагането на книги на хартиен носител и предлагането на електронни книги не е включено в нейния обхват е.

Италия намали своята ДДС ставка за е-книги на 4% от 1 януари 2015 г. и приложи същата намалена ставка към серийните издания (включително вестници) от 1 януари 2016 г. при условие, че имат ISBN или ISSN номер.

Впоследствие през май 2015 г. председателят на Европейската комисия Жан-Клод Юнкер обяви, че реформата в ДДС, планирана през 2016 г., ще включи намалени ДДС ставки за дигиталните вестници и книги, което ще ги изравни с печатните медии и ще покаже, че „ДДС не трябва да е зависим от технологиите“.

На национално ниво много държави членки регулират цените на книгите чрез фиксирани цени, но все още малко прилагат фиксирани цени към е-книгите. Изключения са Австрия и Норвегия²⁰

, а Германия неотдавна уведоми ЕК за подготовения от нея проект на регламент за фиксирани цени на е-книгите

е

”
к
а
р
т
о

20

р

Данък добавена стойност в Европейския съюз (ДДС ЕС) е данък върху стоки и услуги в рамките на Европейския съюз. Данъкът не се събира от ЕС, а всяка държава членка трябва да съобрази своя ДДС с Кодекса за ДДС на ЕС, основно определен в Директивата за ДДС (2006/112/ЕО). В държавите членки се прилагат различни ставки за различните Данък добавена стойност в Европейския съюз (ДДС ЕС) е данък върху стоки и услуги в рамките на Европейския съюз. Данъкът не се събира от ЕС, а всяка държава членка трябва да съобрази своя ДДС с Кодекса за ДДС на ЕС, основно определен в Директивата за ДДС (2006/112/ЕО). В държавите членки се прилагат различни ставки за различните стоки и услуги.

Много други държави членки осигуряват субсидии, пряко или непряко, за насърчаване на четенето в цифрова среда. Макар само в четири въпросника да се говори изрично за субсидии – Белгия (Валяния), Естония, Словения и Испания – почти всички споменават държавно финансиране или подпомагане. То може да приеме разнообразни форми, в това число често пъти пряко финансиране от Министерство на културата за цифровизация на национално литературно наследство, понякога пряко финансиране на закупуването на е-книги за национални и регионални библиотеки, финансиране на разходите за програмиране на платформи за е-четене или подпомагане на мерки за подобряване на дигиталната грамотност.

3.2 Оперативна съвместимост на четците и е-книгите

Насърчаването на четенето в цифрова среда поставя едно важно предизвикателство пред книжния сектор – да осигури на потребителите на онлайн услуги „преносимост“ на дигиталните книги, които придобиват независимо от оператора, който им ги продава, за да не бъдат затворени в средата на софтуера или хардуера на този оператор.

В момента някои оператори нарочно изграждат технически бариери като например специфичен формат на файла или определен вид Управление на цифровите права (DRM), за да блокират прехвърлянето на електронните книги, купени от тяхната платформа, към системите на трети страни. Дебатът сред професионалистите в книжния сектор често използва термините „оперативна съвместимост“ и „преносимост“ едновременно за едни и същи проблеми.

Въпросът беше обсъждан по време на дискусиата „Лицензи за Европа“, инициирана от Европейската комисия и беше предмет на интересно проучване за оперативна съвместимост на форматите на е-книги, поръчани от европейски и международни федерации на книжарите, публикувано през 2013 г. Заключениета на проучването са:

- Гарантирането на ефективна преносимост на потребителите не само им позволява да използват произведенията, които са купили във всякаква технологична среда, но и предотвратява намаляване на желанието им да платят, като им вдъхва увереност в устойчивостта на този вид творби. Така се гарантира възнаграждение за твореца.
- Също така, тъй като стратегиите за технологични ограничения незабавно провокират изкуствена концентрация на сектора за търговия на дребно, всяка мярка за намаляване на ефективността им би довела до по-голямо разнообразие сред търговците и следователно повече многообразие на произведенията.

В момента протичат важни дейности за разработване на глобални технологични стандарти за цифровата издателска индустрия (Международен форум за цифрови публикации [МФЦП] и Фондация Radium). Последната

новост е създаването на европейска организация миналата година в Париж – Европейска лаборатория за дигитално четене²¹ – чиито председател представи работата ѝ пред ОМК под-групата. EDRLab е европейския клон на IDPF, неправителствена организация, създадена през 1999 г. с 387 члена по целия свят, чиято цел е да насърчава всеобщото приемане на отворена, оперативно съвместима екосистема за публикуване и дигитално четене, включително във формат EPUB (е-публикация). Тя се стреми към развитие на глобални стандарти, „проповядва“ оперативна съвместимост и развива средства с отворен код⁴.

Заедно IDPF, EDRLab и Фондация Readium играят значима роля в подобряването на оперативната съвместимост/преносимостта на е-книгите. Тяхната работа е особено важна за подобряване на достъпа до е0книги за хора със затруднения с печатен текст. При последната си актуализация форматът EPUB, EPUB 3 (разработен от IDPF) включи всички налични характеристики за достъпност и като цяло всички технологии, разработени от IDPF, Readium и EDRLab интегрират последната достъпна технология за производство на е-книги за хора със затруднения с печатен текст.

В Норвегия издателската индустрия е създавала база данни от решения за е-книги, която позволява на всеки издател и търговец на книги да се свърже с нея. Резултатът е съществуването на повече от 10 интернет книжарници, функциониращи в Норвегия, като нито една от тях няма доминираща позиция и така се запазва конкуренцията. Читателят има достъп до всички купени е-книги по всяко време, независимо от това коя интернет книжарница използва. Базата данни за е-книги поддържа и предоставя достъп до библиотеката на купувача на е-книги по всяко време.

3.3 Трансгранични услуги

За ограниченото време, с което групата разполагаше, фокусът беше повече върху национални и наднационални услуги за насърчаване на четенето в цифрова среда. Трансграничните услуги получиха по-малко внимание, макар да бяха разгледани въпроси на е-четенето и услугите за заемане за езиково смесени общности като например холандско-фламандска, общностите в Словения/Хърватия, говорещи италиански (виж първия пример по-долу).

Езиковите диаспори също бяха разгледани. В това отношение естонският пример за услугата ELLU на обществената библиотека в Талин, обслужваща говорещите естонски по целия свят, е уникална (втория пример)

Традиционно обществените библиотеки в Европа предпочитат да съсредоточат услугата си върху местните жители (данъкоплатци) или регистрирани членове на библиотеката, а някои платформи за електронно заемане не позволяват дистанционен достъп. Съществуват обаче много различни модели и се появяват нови, които отразяват промените в цифровата среда, а всъщност и все по-свободното движение на хора през националните граници в ЕС и отвъд него

Някои регулаторни аспекти на ЕС, засягащи трансграничните услуги, свързани с авторски права, лицензиране и прехвърляемост, бяха обсъдени в ОМК групата с принос от Генерална дирекция за комуникационни мрежи, съдържание и технологии (DG CNECT) на Европейската комисия. Те са представени в третия пример по-долу.

БИБЛИОТЕКИ БЕЗ ГРАНИЦИ

ИТАЛИАНСКА ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА, СЛОВЕНИЯ

Проектът Библиотеки без граници (Knjižnice brez meja/Biblioteche senza frontiere, Knjižnice bez granica) се роди в Истрия, една традиционно етнически смесена област. Той тръгна от идеята, че заедно сме по-силни, защото можем да споделяме знания и опит, а съвместната работа също е предимство, когато става въпрос за европейски фондове.

Влизането на Хърватия в европейското семейство беше възможност за библиотеките в Истрия да идентифицират нови възможности и сценарии за сътрудничество в контекста на променящата се роля на библиотеките и библиотекарите в епохата на интернет.

Три международни срещи на библиотекарите от Истрия и околните области, проведени в Словения и Италия, насърчиха успешно множество нови форми на трансгранично сътрудничество на библиотеките. Те произведоха конкретни резултати като създаване и управление на библиотечна услуга за безплатно заемане на електронни книги и други електронни материали на италианския интернет портал Media-LibraryOnline в рамките на инициатива, известна като Италианска дигитална библиотека.

Целта е електронните книги да бъдат по-достъпни за членовете на италианското малцинство в Словения и Хърватия и да допринесат за съхраняването на италианската национална общност и нейните езикови и културни характеристики по цялата територия на Истрия. Това спомага за преодоляването на историческите граници, разпространението на грамотността и гарантирането на достъп до нови медии, и сътрудничеството с други библиотеки и библиотекарите от областта.

Сред участващите библиотеки са Обществена библиотека „Сречко Вилар“ и обществените библиотеки Копер в Словения, Пула, библиотеките Умаг и Пореч в Хърватия и Национална и учебна библиотека в Триест, Италия

Целевите потребители на Италианската дигитална библиотека в Истрия са библиотекарите от областта и, непряко, всички потребители на техните библиотеки.

>> <http://capodistria.medialibrary.it/>

>> <http://www.editlibri.hr/134-biblioteche-senza-frontiere>

Естонският език е официален за около 1,3 милиона от населението на Естония; той се говори и от естонски общности, живеещи в много други държави.

С финансиране от кметството на Талин и Министерството на културата на Република Естония Централната библиотека на Талин (обществена библиотека) разработва софтуер за стрийминг за естонската служба за заемане на е-книги. Службата за заемане на е-книги предоставя на естонците по целия свят непрекъснат достъп до съвременна естонска литература в EPUB формат, съвместим с компютри, таблети, смартфони и е-четци.

Чрез услугата е-книга, известна като ELLU (среда за заемане и четене на е-книги) регистрираните потребители на Централната библиотека на Талин могат да четат естонска литература онлайн по всяко време. Потребителите достигат до услугата през сайта на библиотеката и онлайн каталога. За да получат достъп, потребителите имат нужда от читателска карта или пък могат да си създадат потребителско име, като използват номера на мобилния си телефон.

Потребителите могат да заемат три книги за до 21 дни. Книгите могат да бъдат прехвърлени на компютър, лаптоп или таблет, смартфон или е-четец, който поддържа HTML5 и Javascript (компютърен език, който позволява графики и илюстрации).

Библиотеката е създавала колекция от над 1 380 естонски електронни заглавия (естонски автори и е-книги на естонски). От откриването на услугата в началото на 2012 г. над 4 900 регистрирани потребители на библиотеки в Естония и в САЩ, Канада, останалата част от Европа, Китай и Тайван са ползвали услугата. Книгите за били заемани повече от 40 000 пъти..

АКТУАЛИЗИРАНЕ НА РЕГУЛАТОРНАТА РАМКА НА ЕС АВТОРСКО ПРАВО, ДОСТЪПНОСТ, ОСИРОТЕЛИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

Авторско право

Като следствие от [Стратегия за единен цифров пазара от май 2015 г.](#), приета от Европейската комисия през декември 2015 г. бяха приети два документа за авторското право: [Комюнике](#) *За модерна, по-европейска рамка на авторското право* и проект на [Решение](#) за трансграничната преносимост на услугите за онлайн съдържание. Комюникето включва следните предложения, отнасящи се до насърчаване на четенето в цифрова среда:

Комисията ще предприеме действия да гарантира, че рамката на ЕС за изключения, която се отнася до достъп до знания, образование и изследвания е ефективна в цифровата епоха и през границите

Като първа стъпка Комисията ще предложи законодателството, необходимо за прилагане на Договора от Маракеш. Комисията оценява вариант и ще разгледа законодателни предложения за други изключения на ЕС до пролетта на 2016 г, за да::

- *позволи на изследователските организации в обществена полза да извършват сондажи на текстове и данни, до които имат законен достъп с пълна законна сигурност за научни цели;*
- *осигурят яснота на обхвата на изключенията на ЕС за „илюстрация за учебни цели“ и приложение за дигитални потребители и учене онлайн;*
- *предоставяне на пространство за представяне на институциите на културното наследство, отразяващи използването на цифрови технологии за съхраняване и за нуждите на дигитално създадени и дигитализирани творби;*
- *подпомага дистанционни консултации в затворени електронни мрежи за текстове, съхранявани в изследователски и академични библиотеки и други подобни институции за изследователски цели и индивидуално учене;*

Достъпност

През декември 2015 г. Европейската комисия публикува законодателно предложение, известно като [Европейски закон за достъпност](#) – формално COM(2015)615, *Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за сближаване на законите, регулацията и административните разпоредби на държавите членки за изискванията за достъп до продукти и услуги*. Това предложение, което в момента е предмет на преговори в Парламента и Съвета, включва изрично е-книгите в обхвата си и предлага набор от изисквания конкретно за е-книги, услуга за адресиране и продуктово дизайн, потребителски интерфейс и функционалност – определени в Раздел VII от [Приложение I](#) към Директивата.

Осиротели произведения

Директивата за осиротелите произведения, Директива 2012/28/ЕС определя общи правила за цифровизацията и представянето онлайн на така-наречените осиротели произведения. Осиротелите произведения са книги, вестници, статии в списания и филми, които все още са защитени от авторски права, но чиито автори или притежатели на други права са неизвестни или не могат да бъдат намерени или достигнати за получаване на разрешение. Осиротелите произведения са част от фондовете на европейските библиотеки и обществени медии, които без общи правила за

тяхната законна цифровизация и предоставяне онлайн може да останат недостъпни.

3.4

Практики за лицензиране

Законодателната рамка за ползване на е-книги от обществеността на държавите от ЕС включва така-наречената Директива за информационното общество от 2001 г.²², която донякъде прилага разпоредбите на международните договори, обвързващи ЕС и неговите държави членки²³. Директивата прилага техните разпоредби с оглед хармонизирането им в тогавашната Европейска общност логично състояние и постигнат консенсус.

С оглед обхващане на целия диапазон от е-книги е необходимо да се отбележи, че думата „е-книга“ обхваща както литературна творба (в това число илюстрации на статични образи) на материален носител (като CD-ROM или напоследък USB и т.н.) и съдържание от същия вид, предоставено онлайн. Докато първото не създава особени правни проблеми за ползване, различни от тези за печатните книги, за осигуряване на достъп онлайн се прилага отделно право на „предоставяне на достъп“ и освен когато ползването е разрешено по изключение или ограничение, то е зависимо от специалното съгласие на автора за това право (или други притежатели на права)

Законовата рамка на общественото разпространение на е-книги определя също и условията на действията на библиотеките, които са традиционните агенти за разпространение на творческо съдържание сред обществеността по отношение на е-книгите. Традиционното понятие „заемане“, което се отнася единствено за материални обекти, е трансформирано в понятието „е-заемане“ в цифрова среда. Зад тази модификация на традиционната терминология обаче стои твърде различна правна (както и материална) ситуация на възпроизводство на произведението, необходимо за прехвърляне на е-книгата към потребителя като се гарантира, че съдържанието на устройството на потребителя няма да може да се използва след определен период от време

Към момента библиотеките придобиват лицензи за е-заемане по правило по силата на договори с издателите или чрез доставчици на съдържание (от рода на OverDrive и 3M), които предоставят е-книги на потребителите на библиотеки или в рамките на средата на сайтовете на библиотеките, или непосредствено от собствените им сървъри.

Друга модалност на заемането на е-книги е посредством копия, изтеглени от библиотека на материално устройство (обикновено е-четец или таблет). След това устройството се предоставя на редовните клиенти на библиотеката. Подобна услуга обаче, дори и основана на достъп до е-книга, законно придобита от библиотеката, е разрешена само с издаден нарочен лиценз от притежателя на правата, тъй като представлява дистрибуция на произведението. Във Великобритания Законът за цифровата икономка от 2010 г. беше приет за да осигури правно изключение за тази услуга на обществените библиотеки. Той обаче все още не е в сила..

Съществува възможност библиотеките да предоставят на своите клиенти е-книги, представени на обществеността от авторите по силата на обществен лиценз, например на Криейтив комънс. Подобни случаи обаче са само варианти на договорен лиценз. Към момента не съществува законова регулация в Европейския съюз, която да позволява е-заемане на произведения без конкретен договорен лиценз²⁴.

22

Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. за хармонизиране на някои аспекти на авторските права и свързаните права в информационното общество

²³ Те са, особено по отношение на е-книгите като текст под формата на знаци, Конвенцията от Берн за защита на литературни и артистични произведения (Акта от Париж от 24 юли 1971 г, изменен на 28 септември 1979 г.) и Договора за авторските права на СОИС и Договора за сценичните изкуства и фонограмите на СОИС от 20 декември 1996 г.

24

Произведения, за които авторските права са с изтекъл срок и са преминали в обществената сфера могат, естесствено, да бъдат заемане без лиценз, освен ако по-късно не са били добавени нови елементи (като въведение, коментари или илюстрации), за които защитата все още е валидна .

За да продължат да изпълняват традиционната си роля в дългосрочното запазване и осигуряване на достъп до художествени произведения в дигитална среда, библиотеките се стремят да постигнат законови решения, гарантиращи им способността да извършват всички необходими действия за да предоставят услугите на читателската аудитория.

Не само библиотеките се включват в жизнения цикъл на творческото съдържание в цифрова среда. Реформата в авторските права за 21 век неотдавна беше обявена за една от основните цели в дневния ред на Европейската комисия за периода 2014-2019 г. Въпросът за трансграничната преносимост беше частично засегнат в инициативата от 9 декември 2015 г.²⁵. Едновременно с това въпросът беше разгледан на глобално равнище в дискусиите в рамките на Световната организация за интелектуална собственост (WIPO) в Женева²⁶.

Очертават се две основни посоки на решение на проблема: разширено колективно лицензиране и изключения в авторските права (както и други форми на ограничението им). Докато първото изглежда ясно решение за широк кръг от потребители в частния и публичния сектор, второто е по-важно за институциите на културното наследство, които искат да покажат (дигитални репродукции на) колекциите си онлайн²⁷.

²⁵ Комюнике на Комисията *За по-модерна и по-европейска рамка на авторските права*. Брюксел, 9 декември 2015 г.. <http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document>

²⁶ По-конкретно, на 31та сесия на Постоянния комитет на СОИС за авторските и свързани права 7-11 декември 2015 г.–http://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=35598. Това обаче беше само една от серия сесии по темата за изключенията и ограниченията на правата в полза на библиотеки и архиви, както и в полза на образованието и научните изследвания в тяхната програма. ЕС и неговите държави членки заявиха на Постоянния комитет за авторските права 31, че те „не вярват в необходимостта от законодателно обвързващи инструменти. Затова ние не подкрепяме работата, която ще ни отведе в тази посока, но сме на мнение, че може да се работи в СОИС по най-добрия начин за въвеждане на изключения и ограничения в рамката на съществуващите договори..

²⁷ Освен законни лиценз има също и – донякъде пренебрегвано до момента – решение чрез въвеждане на задължителен лиценз

Едно оригинално решение се съдържа в закон No 185/2015 Coll. L., Закон за авторското право на Словакия за е-заемане (в сила от 1 януари 2016 г). С този нов закон законодателите са въвели съвсем нов подход (в рамката на съвременната европейска юрисдикция) към заемането и е-заемането чрез разширяване на обхвата на обичайното понятие заемане.

В Член 24 от закона ново определение на заемането съчетава заемане на произведение на материален носител и е-заемане в определението „временно предоставяне на достъп до произведението или до репродукция на произведението чрез осигуряване на достъп без придобиване на пряка или непряка полза за собственост. За разлика от друга европейска регулация за заемане чрез предоставяне на достъп за аудиторията законът не съдържа изключение за авторското право по отношение на заемане на произведението, т.е. законов лиценз, а го ограничава под формата на упълномощаване на колективна управленска организация да сключва със системата на словашката Национална библиотека разширен колективен лиценз за заемане в широкия смисъл, определен в Член 24.

Това решение е без съмнение твърде оригинално и въвежда в закона възможност за разрешаване на е-заемането на национално ниво. Времето ще покаже дали подходът е ефективен. Присъща характеристика на разширения колективен лиценз е правото на автора (или според случая на друг притежател на правата) да избере друг вариант, т.е. да изключи произведението си или всичките си произведения от обхвата на този вид лиценз. Естествено, дори това решение да не гарантира възможност за библиотеките да осигурят достъп до всички е-книги в публично разпространение чрез е-заемане, то реално разширява броя на е-книгите, които могат да бъдат предоставени от библиотеките. То улеснява този вид библиотечна услуга, тъй като не е необходимо сключването на конкретен договор с всеки автор (или пълномощен притежател на права). Подходът обаче може да има и негативни аспекти във връзка със заемането на печатни книги: авторът може да оттегли печатните си книги от библиотеките – действие, което до момента не е било възможно. Остава да се види дали подобна възможност ще се реализира и до каква степен.

>> <http://www.noveaspi.sk/products/lawText/1/84456/1/2>

Чрез услугата Bokhylla (Рафт за книги) Националната библиотека на

Норвегия предоставя достъп до около 200 000 дигитализирани заглавия.

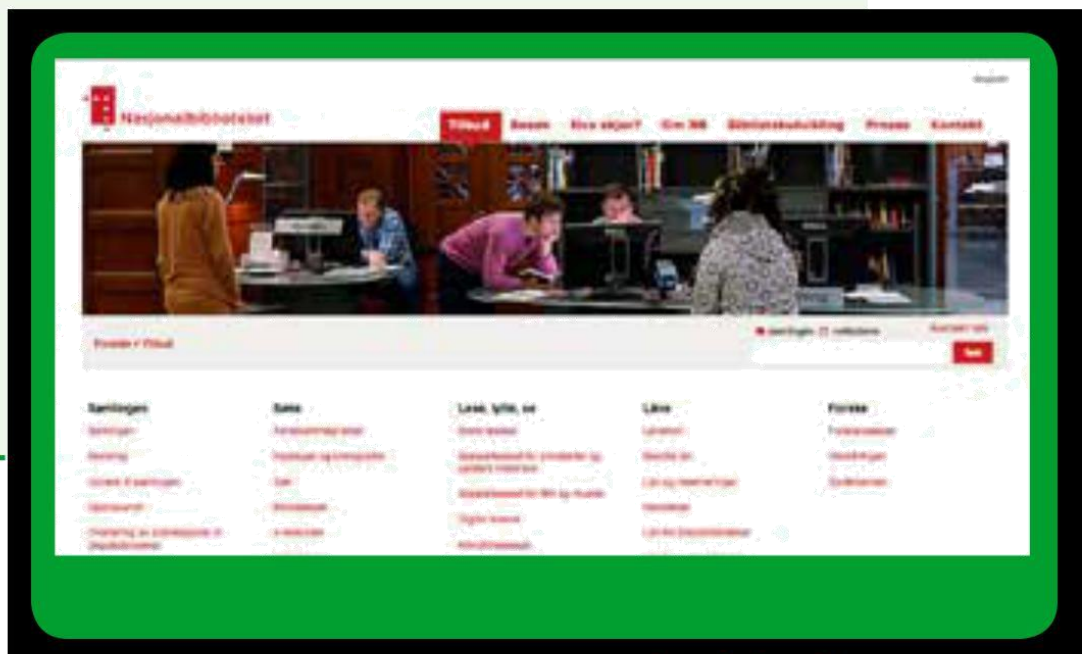
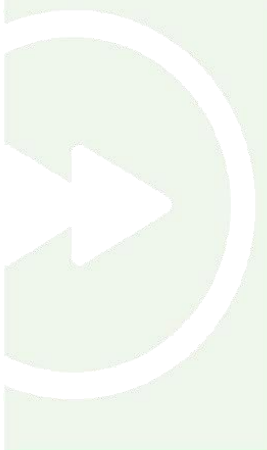
През 2009 г. Копинор и Националната библиотека сключват срочен договор, позволяващ достъп до селекция от литературни произведения, публикувани в Норвегия. Изчислено е, че материалите, защитени с авторски права, ще достигнат около 50 000 заглавия. Моделът на плащане включва плащане на компенсация на страница на година. След пробен период от 3 години страните се договарят да го направят постоянен през 2012 г. и при проведените преговори диапазона на книгите е разширен до всички книги, публикувани в Норвегия до края на 2000 г. Текущият договор е със срок до 2017 г.

Дигитализацията на всички книги от съответния период се очаква за бъде завършена през 2017 г. Дотогава проектът ще е дигитализирал около 250 000 заглавия, представящи всички авторски книги, публикувани между 1659 и 2001 г.

Bokhylla е резултат от норвежкия договор за разширен колективен лиценз, който е правен модел, създаден в северните държави, който подпомага решаването на въпроса за правата без да проследява държателите на индивидуални права. Той дава на Копинор (колективно общество) правото да сключва обвързващи споразумения от името на своите членове, не-членове и чуждестранни държатели на права. Разпределянето на компенсация за използване на произведенията е процес, който се провежда вътрешно в Копинор; различните притежатели на права и издатели трябва да се споразумеят съвместно за модел на разпространение. Като страна по договора – и като плащаща компенсацията – Националната библиотека принципно не е страна в тези преговори.

През 2015 г. са били гледани повече от 11 милиона страници месечно, а услугата е свързана с много други сайтове и често с цитира като източник.

>> www.bokhylla.no

3.5 Е-заемане от обществени библиотеки

През последното десетилетие обществените библиотеки в много държави членки на ЕС започнаха да заемат е-книги. Няколко аргумента са в основата на желанието за роля в развитието на дигитализацията на разпространението на книги за крайните потребители. Със своя солиден брой регистрирани и нерегистрирани потребители обществените библиотеки заедно с предучилищната подготовка, началното и средното образование играят важна роля в овладяването на четенето и в насърчаването му. Асоциациите на библиотеките са заявили, че предоставянето на е-книги на читателите е естествено продължение на цифровата реалност на техните дейности във физическия свят²⁸.

Както беше изяснено в раздел 3.4, правната ситуация е различна. Докато библиотеките имат правото чрез изключение от авторските права да закупуват физически произведения и да ги предоставят за заемане, като на притежателите на правата се заплаща справедливо възнаграждение, изключението не е валидно за онлайн разпространението на е-книги. Според сегашния закон в ЕС последното се възприема като услуга, а не като доставка на продукт²⁹. Е-заемането може следователно да се реализира само чрез преговори с притежателите на правата (асоциации) за финансовите и техническите условия, при които могат да бъдат заемани отделни заглавия. Авторите и издателите имат последната дума дали заглавията ще бъдат на разположение за е-заемане или не.

Предвид тези условия в държавите членки на ЕС се появява голямо разнообразие от модели за е-заемане. Проучване от 2014 г. състави база от 14 такива модела, която ги описва и сравнява по няколко признака: политически, правен, икономически, технологичен и културен и др.³⁰. За целите на контекстуализацията са включени два норвежки, два американски и един канадски (френско говорещия Квебек).

Като цялостен резултат може да се каже, че обстоятелствата, специфични за дадена държава – комбинация от политически принципи (например дали трябва платформата за е-заемане да бъде частна или публична собственост), културни норми и ценности (дали е приемливо или дори законно да се иска членски внос), и икономически критерии (като размера на езиковата общност и степента на конкурентост на книжния пазар) – са довели до подчертано хетерогенен пейзаж на е-заемането в Европа. Почти

28

Виж правото на кампания за е-четене EBLIDA(<http://www.eblida.org/activities/the-right-to-e-read-campaign.html>). Европейските асоциации на авторите (EWC), издателите (FEP) и книжарите (EBF) заявиха желанието си да търсят устойчиви решения заедно със сектора на библиотеките (<http://www.fep-fee.eu/The-book-sector-welcomes-more>)

²⁹ В дело на областния съд на Хага Асоциацията на холандските обществени библиотеки пледира за конкретен модел за е-заемане, който да бъде включен в текущото изключение за библиотеките. Съдът отнася въпроса за предварително становище към Съда на Европейския съюз (CJEU). В очакване на неговия отговор и на присъдата не е ясно как ще се развие е-заемането от обществените библиотеки в ЕС напред

За повече информация виж линка: <https://tinyurl.com/InfoCuriaC17415>

³⁰ Dan Mount and Frank Huysmans (2014), *A Review of Public Library E-Lending Models*(pdf: <https://tinyurl.com/Elending14>).

всички модели за е-заемане могат да бъдат определени като специфични по своя характер, състоящи се от уникална комбинация от изучавани параметри. Няколко от тях са водещи.

Стратегии за изграждане на препятствия – за да се предотврати „канибализиране“ на търговския пазар от е-заемането (продажби и наеми на е-книги), притежателите на права и библиотеките са се споразумели за вградени препятствия като:

- **Ембарго:** заглавията се пускат за е-заемане едва след определен брой месеци или години, с други думи след като търговската стойност започне да намалява.
- **Едно-копие-един-потребител:** посредством лицензиране библиотеките придобиват правото да заемат едно копие от книгата наведнъж, или толкова копия, колкото лицензи са придобили, възпроизвеждайки традиционния модел за хартиените книги.
- **Подновяване на лиценз:** след достигането на предварително договорен максимален брой заемания, лицензът изтича и трябва да бъде закупен нов преди заемането да може да продължи.
- **Оттегляне:** в случай, че броят на заеманията на дадено заглавие или произведение на автор стане неочаквано голям, притежателите на правата си запазват правото да оттеглят заглавието от платформата за заемане.

Финансови условия – в зависимост от (прогнозната) търговска стойност на заглавието са договорени няколко комбинации от фиксирани и гранични разходи. Почти винаги съдържанието не е притежание, а лицензирано за библиотеките.

- **Едновременно фиксирани и гранични разходи:** библиотеките плащат фиксирана сума за заглавието (или за група заглавия), крито да бъдат предоставени за е-заемане, плюс такса за всяко заемане. Тази организация е обичайна за най-търсените заглавия и особено за новоиздадените.
- **Само гранични разходи:** библиотеките плащат такса за заемане, но нищо предварително. Обикновено се наблюдава в случаите, когато продажбите падат след известно време и търговската стойност на заглавието е ограничена.
- **Само фиксирани разходи:** тази организация се наблюдава обикновено за пакет заглавия от „резервен списък“, всяко от които е заето случайно.

Политически избор – държавите се различават в степента, в която правителствата са преценили, че услугите за е-заемане, предлагани от обществените библиотеки, са от обществен интерес и трябва да са налични едновременно с предлагането на „нормални“ книги на хартия за заемане. В някои държави това е отразено в мерките на политиката, подкрепени с инвестиране на допълнителни обществени средства – на национално ниво – в:

- създаването на (предимно централизирани) платформи за е-заемане или;
- лицензиране на платформи и услуги на търговски доставчик и/или;
- купуване на лицензи за съдържание

В други държави централното (пре)разпределение на средствата е оставено на библиотечния сектор. Другият вариант е местните организации на библиотеките, най-вече тези в големите градове, да получават субсидии от местната/регионалната власт за изграждане на платформа или за лицензиране и за придобиване на лицензи за съдържание.

Технологии за разпространение – различните платформи имат различни решения за мястото на съхранение на съдържанието и за начина на предоставянето му на крайните потребители.

- В повечето държави членки притежателите на права (предимно издатели) изискват съдържанието да бъде *съхранявано на собствените им сървъри*. В тези случаи платформите за е-заемане на библиотеките са просто витрини за съдържанието, собственост на издателите. Само в отделни случаи съдържанието се разполага на платформа, собственост и/или под контрола на библиотеките.
- *Изтегляне на файл*: е-книгите се изтеглят като отделни файлове и могат да се четат офлайн с помощта на съответния софтуер (напр. Adobe Digital Reader).
- *Стрийминг*: съдържанието се прехвърля към устройството, например на браузър. Достъпът до съдържанието е само онлайн.
- *Стрийминг в приложение*, при което съдържанието се изтегля от приложението онлайн. До него няма достъп извън приложението. То може също да бъде прехвърлено към приложението докато е онлайн и след това да се ползва както онлайн, така и офлайн.
- Управление на дигитални права: (DRM): **принципно софтуера за защита на интелектуални права ('hard DRM') контролира достъпа до съдържанието и особено ограничения период, в който то може да бъде четено**

Културни различия – в някои държави членки и особено в Северните страни (обществените) библиотеки се възприемат като част от социалната инфраструктура. Поради това не се счита за правилно, а понякога е и изрично забранено от закона да се налагат такси за ползване на библиотеките (членски такси, различни от регистрационната или за заемане). Това положение усложнява преговорите с притежателите на правата, които – за да защитят продажбите си – изискват плащане за всяко ползване за да се покаже на потребителя, че заемането на е-книга не е безплатно. От гледната точка на библиотеките невъзможността да събират такса за ползване също може да се окаже икономически проблемна в случай, че услугата придобие широка популярност, защото сумите, които трябва да бъдат платени на притежателите на правата, могат бързо да надхвърлят разполагаемия бюджет, тъй като в баланса има гранични вариации за дебита, но не и за кредита.

В други държави членки културата позволява наличието на модел, съчетаващ обществени фондове с такси от потребителите. При тези модели по-активните потребители плащат повече от по-слабо активните, макар субсидиите да покриват огромната част от бюджета на библиотеката.

Като цяло проучването показва, че все още не е възможно да се идентифицират „типични“ модели на е-заемане в Европа. Местната политика и културните особености силно ограничават вероятността да се появят универсални модели или дори малък брой прототипи. Редовното повторение на проучването от 2014 г. може да помогне за проследяването на бързо променящите се обстоятелства в държавите членки на ЕС. Все пак то очерта ключови измерения, които наблюдателите могат да използват като концептуална рамка за оценка и развитие на модели за е-заемане.

На следващите страници ще намерите примери за различни платформи за е-заемане и инициативи в Европейския съюз, показващи разнообразието от дейности в областта.

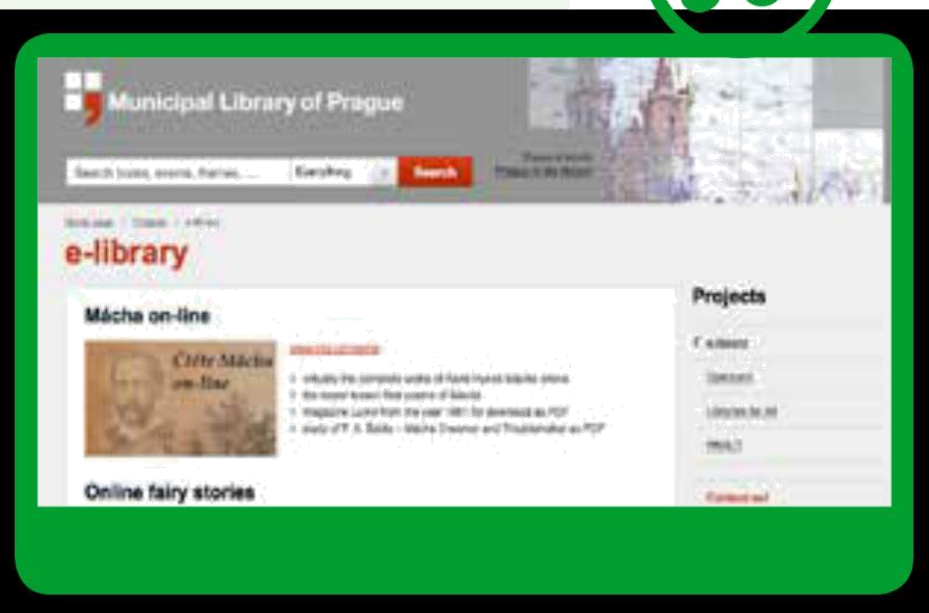
Е-БИБЛИОТЕКА, ПРЕДЛАГАЩА МНОЖЕСТВО ФОРМАТИ ПРАГА, РЕПУБЛИКА ЧЕХИЯ

Общинската библиотека на Прага (ОБП) е разработила подробна програма за електронни услуги в своя е-отдел (на чешки: *E-knihovna*). Инициативата включва цифровизация и предоставяне на застрашени книги, публикуване на е-книги и е-заемане. Специално предложение е, че всяка от 586-те е-книги (към края на 2015 г.) може да бъде изтеглена в различни формати, но най-вече в EPUB, PRC, PDF и HTML. Това разнообразие позволява използване на различни устройства – планшети и е-четци (в това число Kindle, естествено разделени със стена на собственост). Публикуването на е-книги в случая на ОБП означава не просто сканиране на всички страници и обработката им със софтуер за разпознаване на оптични знаци (OCR) какъвто е обичайния начин, но също и внимателна редакция и изработка на специална визия на е-книгата, включително общия изглед (заглавна страница, издателски данни). Произведенията от публичен домейн преобладават в дейността по е-публикуване на ОБП, по-конкретно 428 издания.

Основата на колекцията се формира от традиционната чешка литература от 19 и 20 век – приказки, класически произведения. Работата започва с цифровизацията на творбите на Карел Чапек (съавтор на думата „робот“ в пиесата *R.U.R.* от 1920 г.) през 2009 г. Част от дейността за е-публикации е посветена и на съвременни произведения. Библиотеката кани нови – и не толкова нови – автори да предоставят творбите си за публикуване от ОБП, да сключат лицензионни договори за различни видове цифрова употреба, да извършат редакторската работа, да произведат цифрови файлове, да включат информация за произведението в интернет и в електронния каталог и накрая да качат файловете за четене онлайн или за изтегляне. Към декември 2015 г. е-книгите в ОБП от тази категория са 158, някои по силата на обществените лицензи Криейтив Комънс

Криейтив Комънс са общо приети от ОБП в дейността по е-публикуване; тя призовава други библиотеки също да предлагат е-книгите на своите читатели по същия начин и редица обществени библиотеки в Чешката република са откликнали на призива.

ОБП заема различни видове е-четци на клиентите си, за да им даде възможност да добият опит в ползването им и да изберат найудобните за тях за евентуална покупка. Е-четците се заемат с е-книга, която е изтеглена. Това не нарушава авторските права, тъй като разпространяваните произведения са или от обществен домейн, или такива, за които ОБП е сключила лицензионни договори. ОБП предлага на клиентите си и услугата е-заемане – изтегляне на файлове за (ръчни) устройства, които се деактивират след определен период от време.

>> <https://www.mlp.cz/en/projects/e-library?knihovna=&knihovna=0>

ПРЕПОРЪКИ ЗА Е-КНИГИ И ОБЩЕСТВЕНИ БИБЛИОТЕКИ, ФРАНЦИЯ

През декември 2014 г. френското Министерство на културата и комуникациите и представители на професионални асоциации и териториални власти подписаха комплект от 12 препоръки за разпространението на е-книги от обществените библиотеки. Тези препоръки целят създаването на балансирана рамка, подпомагаща е-заемането от библиотеки, спазването на авторските права, възнаграждението на авторите и нуждите/очакванията на аудиторията. Те са подготвени от интердисциплинарна работна група под егидата на Министерство на културата и комуникациите. Препоръките са представени по-долу (неофициален превод на английски, любезно предоставен от френското правителство; за оригиналния текст и повече подробности посетете сайта).

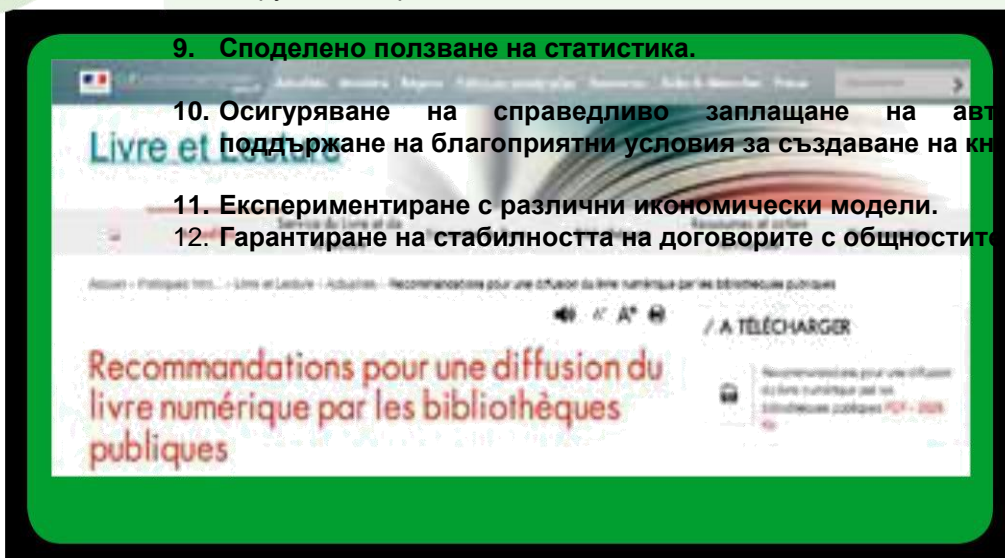
1. Предоставяне на пълен достъп до цифровата издателска продукция на обществените библиотеки.
2. Предлагането на е-книги от библиотеките да бъде обявено на книжарите, за да влязат те в делови взаимоотношения с библиотеките.
3. Включване предоставянето на качествени мета-данни, необходими за културна медиация, в предлагането на е-книги, предназначени за обществените библиотеки.
4. Осигуряване на оперативна съвместимост между каталозите, предлагани на обществените библиотеки.
5. Увеличаване на предлагането на е-книги на място и дистанционно за потребителите на обществените библиотеки.
6. Заявяване на необходимостта от контрол на достъпа за поддържане на баланс между заемането от библиотеки и продажбите на книжарниците, тъй като е-книгите нямат същите условия на ползване като печатните книги.
7. Признаване на легитимността на Системата за управление на дигиталните права в регулацията на ползването на е-книги в обществените библиотеки без те да възпрепятстват достъпа до съдържанието.
8. Насърчаване на достъпа до е-книги в библиотеките за хора със затруднения при ползване на печатни текстове.

9. Споделено ползване на статистика.

10. Осигуряване на справедливо заплащане на авторите и поддържане на благоприятни условия за създаване на книги.

11. Експериментиране с различни икономически модели.

12. Гарантиране на стабилността на договорите с общностите

>> <http://www.culturecommunication.gouv.fr/Politiques-ministerielles/Livre-et-Lecture/Actualites/Recommandations-pour-une-diffusion-du-livre-numerique-par-les-bibliotheques-publiques>

НАЦИОНАЛНА ПЛАТФОРМА ЗА ЗАЕМАНЕ НА Е-КНИГИ EBIBLIO, ИСПАНИЯ

eBiblio, въведена през септември 2014 г., е безплатна платформа за заемане на е-книги за всички обществени библиотеки в Испания (с изключение на страната на Баските, която разполага със собствена платформа).

Министерството получава лицензите за е-книги и дигитални аудио книги и за системата, която осигурява техническа възможност за предлагане, заемане и четене на е-книги. Първоначалната инвестиция е EUR 1.6 милиона, финансирани изцяло от министерството.

Регионалните власти, отговорни за обществените библиотеки, управляват платформата на своята територия и могат да добавят нови заглавия на е-книги. През 2015 г. услугата е имала 49 310 различни потребители и 197 180 заемания на повече от 1 500 заглавия.

Сътрудничеството е важен момент в този проект. Още от първите стъпки специалистите от министерството и регионалните власти се събират в работна група за обсъждане на подбора на заглавия и услуги и за проследяване на проекта. Услугите за потребителите включва изтегляне, стрийминг, браузинг и социални медии (коментари, връзки и т.н.).

>> <http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/bibliotecas/novedades/destacados/ebiblio.html>

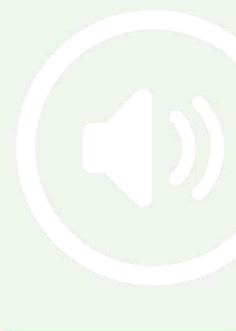

ПЛАТФОРМА ЗА Е-ЧЕТЕНЕ С ВИРТУАЛНИ КЛУБОВЕ NUBETESA, ИСПАНИЯ

Nubetesa (от *nube* = облак) се осъществява от Fundación Germán Sánchez Ruipérez заедно с библиотечна мрежа Badajoz Province (Badajoz е югозападна испанска провинция). Проектът започва през февруари 2015 г. Nubetesa осигурява безплатна система за е-заемане, основана на платформа за е-четене (теглени и стрийминг), заемане на е-четци и виртуално пространство за споделяне на коментари и предложения с няколко виртуални читателски клуба. Виртуалната общност на потребителите е отличителен белег на този проект.

>> <http://www.nubetesa.info>

In English: <http://readmagine.fundaciongsr.com/storyeng.php?id=362>

БИЗНЕС МОДЕЛ НА ПЛАТФОРМА ЗА Е-ЗАЕМАНЕ В РАЗВИТИЕ BIBLOS, СЛОВЕНИЯ

BIBLOS е успешен проект, свързващ огромен брой издатели, библиотеки и читатели в Словения. Той е инициатива на Beletrina Academic Press, нестопанска издателска къща в тясно сътрудничество със словенските обществени библиотеки. Проектът е разработен като платформа за разпространение, която позволява едновременно продажби и заемане (институционално лицензиране) на е-книги.

Първият възприет бизнес модел е фиксирана такса за библиотеки, като на всяка библиотека се предоставя един лиценз за всяко отделно заглавие за еднократно заемане плюс възможност за купуване на допълнителни лицензи за 26 заемания. Моделът се оказва неуспешен, тъй като издателите не са доволни от несигурността на приходите. Настоящият бизнес модел отново включва фиксирана такса за библиотеките (много по-ниска от предишната) с възможност за следващо закупуване на лицензи за 52 заемания. Издателите определят цената на лицензите, която е еднаква за библиотеки и за купувачи – физически лица (в момента средно малко под EUR 10). Клиентите на библиотеките могат да заемат до четири книги наведнъж; не са позволени резервации и удължаване на срока.

Първоначално скептични, издателите вече са се присъединили към платформата BIBLOS и над 40 са подписали договор за дистрибуция. Броят на наличните е-книги е около 2 000 и се очаква да нарасне до 4 000 до 2017 г. Заеманията са се увеличили със 120% в периода 2014-2015 г. Въпросът с авторските права е решен чрез договорни клаузи, позволяващи на издателите да продават книги във всички формати. BIBLOS не поема отговорност за нарушаване на правата от трети страни, а при поискване от притежателя на правата произведенията могат да бъдат премахнати.

BIBLOS се популяризира на местно ниво посредством демонстрации във всяка библиотека и на национално ниво посредством специализирани събития от рода на годишния панаир на книгата в Любляна. Благодарение на работата за образование между поколенията се повишава осведомеността на студентите и възрастните хора (Simbioza) и на хората с увреждания с помощта на словенската асоциация за зрителни увреждания. Очаква се през 2016 г. BIBLOS да поддържа изцяло е-учебници.

Изследванията показват, че 25% от словенците познават е-книгите или ги четат редовно макар да изглежда, че голям процент ползват безплатни е-книги от интернет, най-вече нез...

Измери въздействието на заемането на е-книги върху продажбата им, според Beletrina броят на книгите, продадени чрез тяхната Apple i-Books платформа, не е намалял от началото на проекта BIBLOS. Словенската агенция за книги също подкрепя цифровизацията на заглавия, публикувани в Словения с годишна субсидия от EUR 70 на заглавие.

>> www.biblos.si

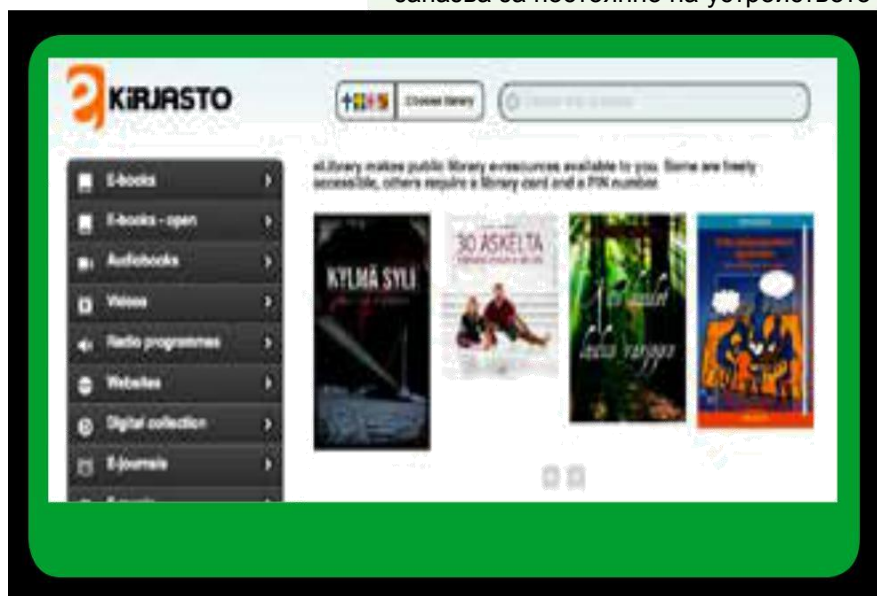

БЕЗПЛАТНА НАЦИОНАЛНА ПЛАТФОРМА ЗА Е-ЗАЕМАНЕ ELLIBS, ФИНЛАНДИЯ

Библиотека Ellibs е един от ключовите резултати на проекта Е-книги за обществени библиотеки (2012-2013 г.), финландски проект за сътрудничество между библиотеки, издатели и експерти по онлайн услуги и достъпност. Това е интернет-базирана услуга за търсене на е-книги от селекция, осигурена от библиотеката. Разглеждането на колекцията и на заглавията може да стане без да е нужно „влизане“ на потребителя. След като вземе заглавие, потребителят получава съдържанието на своя електронен книжен рафт, от където то е достъпно за периода на заемане.

Достъпът до е-книги е безплатен за редовните читатели. В зависимост от търсенето книгите се предоставят за различни периоди на заемане. Платформата поддържа лицензионни модели, одобрени от заинтересованите страни. Ако в даден момент всички права за четене са в употреба, потребителят може да направи резервация (EPUBs). Когато съдържанието се освободи, системата съобщава автоматично на потребителя.

Платформата предлага два алтернативни начина за четене на е-книги: услуга, основана на браузер (четене в браузер или четене онлайн) и теглене на файл (зареждане на собствено устройство или четене офлайн). Преди да може да чете офлайн, потребителят трябва да си създаде Adobe акаунт и да инсталира приложение за четене на своето устройство. В този случай Adobe DRM (ADEPT) се грижи да премахне заетата е-книга автоматично от устройството на потребителя след изтичането на периода. Четенето онлайн, основано на браузер, изисква връзка с интернет, през която съдържанието на е-книгата се доставя от една до три глави едновременно с напредването на четенето. Съдържанието на книгата не се запазва за постоянно на устройството на потребителя.

Платформата позволява четене с различни устройства от рода на компютри, таблети, мобилни телефони и е-четци. Възможно е също да се премине от заемане онлайн към заемане офлайн. Търсачката е създадена със специално проектирано приложение, използващо езикова технология и гарантиращо, че търсенето на потребителите съответства на спрегнати форми думите от финландския, шведския и английския език, като така покритието на използваните полета за мета-данни е с висока степен на точност.

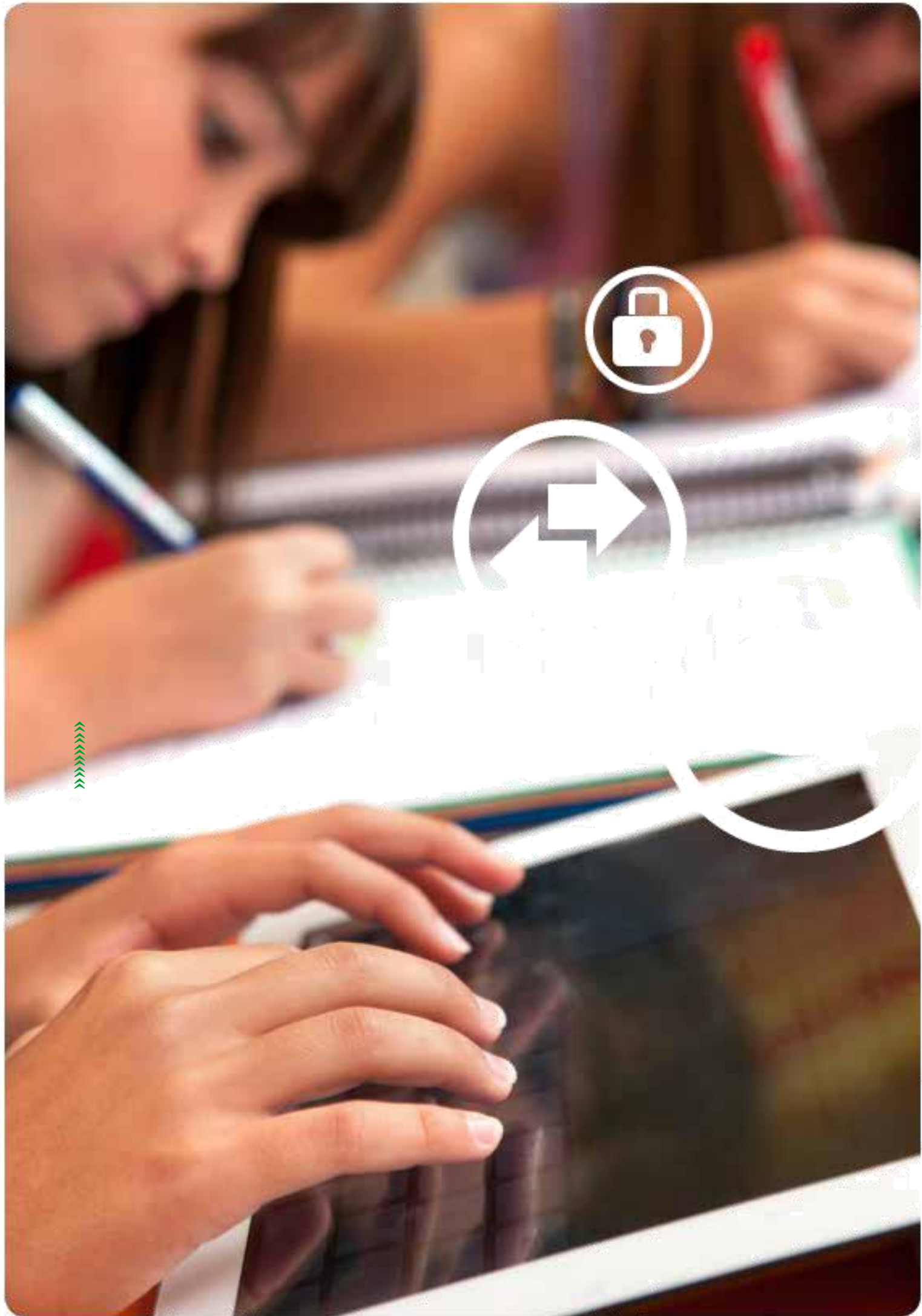
Персоналът на библиотеките има достъп до статистика за ползването на колекцията (заемане, потребителски профили, резервации, устройства и т.н.), и може да напасва заемането и чакащите резервации, да получава информация (обратни съобщения, лицензи), да адаптира изгледа на интерфейса (лого, текстове, цветове), да създава нови потребителски акаунти и да се свързва с поддръжката на услугата пряко от платформата.

>> http://ekirjasto.kirjastot.fi/en?ui_lang=

The background is a blurred photograph of students in a classroom. A large, semi-transparent purple number '4' is centered on the page. Overlaid on the right side of the number are three white circular icons: a double-headed arrow, a padlock, and a speech bubble. The text 'ЗАКЛЮЧЕНИЯ И' is written in white on the lower part of the number.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И

ПР

4

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Насърчаването на четенето в цифрова среда е многостранно явление. Както показва доклада в начина, по който то може да бъде правено в дигиталната епоха, има както приемственост, така и промени.

Като се вземат предвид намаляващите пазарни дялове на е-книгите на водещи пазари от рода на САЩ и Великобритания, далеч не е сигурно и дори не е вероятно четенето и неговото насърчаване да стане изцяло цифрово в близко бъдеще.

Ясно е също обаче, че се е формирало съчетание от „традиционно“ четене на хартия и „модерно“ четене на екран. Това означава, че политиките и програмите за насърчаване на четенето трябва да включат нови начини за ориентиране, купуване, заемане и четене на книги и други материали.

Когато се опитваме да насърчаваме „задълбоченото“ четене, поставено в центъра на този доклад, трябва да сме наясно, че четенето от екран може да се окаже предизвикателство, както показват последните проучвания.

От друга страна няколко от представените дотук добри практики показват, че цифровата среда предлага богати възможности за разширяване и задълбочаване на уменията за четене и практиките на четене за потребителите като цяло и за конкретни целеви групи в политиката за насърчаване на четенето.

Предвид множеството страни и понякога противоречивите интереси на участниците в книжната верига и в насърчаването на четенето, формулирането на конкретни препоръки към политиката не е лесна задача. Тук сме представили някои препоръки конкретно за националните правителства (4.1), за Европейския съюз (4.2) и за други участници в книжната верига (4.3).

4.1 Препоръки за националните правителства

1. Да се предприемат мерки за изпълнението на Договора от Маракеш за достъпа до публикувани произведения за хора със затруднения в ползването на печатни материали.
2. Да се води повече и по-добра (сравнима) статистика.
3. Да се поощряват изследванията на четенето с фокус върху разликите между аналоговото и цифровото четене от гледна точка на различни функции и други критерии. (Научните изследвания подсказват, че има разлики между когнитивно-психологическите процеси, свързани с тези два начина на четене. Има огромна нужда от по-нататъшни проучвания на всички фактори на тези различия, за да се изработят насоки, основани на доказателства, за ефективно развитие и насърчаване на четенето.)
4. Да се насърчава четене – в печатна и цифрова форма – със специални усилия за засилване на мотивацията за него.

4.2 Препоръки за Европейския съюз

1. Да се поощри изпълнението на Договора от Маракеш за достъпа до публикувани произведения за хора със затруднения в ползването на печатни материали.
2. Да се насърчава работата по оперативната съвместимост на форматите на е-четците/публикациите, включително например чрез финансиране на изследвания от Хоризонт 2020.
3. Да се стимулират трансграничните услуги, например чрез финансиране на съвместни проекти.
4. Да се води повече и по-добра (сравнима) статистика за информиране на бъдещата политика.
5. Да се поощряват изследванията на четенето с фокус върху разликите между физическото и цифровото четене.
6. Да се преразгледа законодателството за ДДС на ЕС за е-книгите (и електронните информационни ресурси по принцип), като се изравни с ДДС върху печатните публикации.

4.3 Препоръки за заинтересованите страни

1. Да продължат да работят по стандартите за е-публикации и хармонизация, като надграждат усилията на Международния форум за цифрови публикации /Европейската лаборатория за цифрово четене, включително за EPUB 3.1.
2. Да продължат и да разширяват дейностите за насърчаване на четенето, като обърнат внимание и на книгите на хартия, и тези на екран.
3. Да разработват съвместни платформи с другите страни в сектора, включително през границите.

The image features a background of two individuals, a man on the left and a woman on the right, both seen from behind as they use their smartphones. A large, semi-transparent green number '5' is superimposed over the center of the image. The text 'ПРИЛОЖЕНИЯ' is written in white, uppercase letters across the middle of the '5'. To the right of the '5', there are two circular icons: the top one contains a white play button symbol, and the bottom one contains a white hamburger menu symbol. The entire composition is overlaid with a network of thin white lines and circles, suggesting a digital or technological theme. The background is a brick-paved outdoor area.

ПРИЛОЖЕНИЯ

5 ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Списък на членовете на групи и лицата за контакт

ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА	НОМИНИРАН ЕКСПЕРТ	
AT – Австрия	Джералд	Лайтнер
	Хайдемари	Мейсницер
BE – Белгия – Валония	Мартин	Гарсу
BE – Белгия – Фландрия	Арент	Маес
	Ян	Брекман
BG – България	Живка	Хаския
CZ – Република Чехия	Зденек	Матушик
DE – Германия	Жулиан	Тюмел
DK – Дания	Пребен	Аагард Нилсен
EE – Естония	Юл	Таихарм
EL – Гърция	Ейрини	Комнину
	Нектария	Мантзука
ES – Испания	Моника	Фернандес
	Игнасио	Лахос
	Тереса	Рейна
FI – Финландия	Минна	Карвонен
FR – Франция	Гуендолин	Ален
	Реми	Гимазан
HR – Хърватия	Йелена	Рубик Ласик
IT – Италия	Джулиана	Де Франческо
LT – Литва	Ерика	Буивиденье
LV – Латвия	Кристин	Паберза
MT – Малта	Тони	Сант
NL – Холандия	Франк	Хойсманс
	Марсел	Ейфингер
	Марит	Вохтелу
PO – Полша	Мачей	Дидо
	Елжбета	Калиновска
	Агата	Кравчик
PT – Португалия	Нуно	Гонсалвес
RO – Румъния	Николета	Рахме
SE – Швеция	Матилда	Бергрэн
SI – Словения	Мариян	Гютман
SK – Словакия	Тимотеа	Враблова

Европейско икономическо пространство		
Норвегия	Нина	Бьорге-Аск
Поканен експерт		
Европейска лаборатория за цифрово четене	Пиер	Дане
Секретариат		
Европейска комисия	Никола	Робинсън

За въпроси, отнасящи се до този доклад, моля обръщайте се към съ-
председателя на работната група Франк Хойсманс

frank@warekennis.nl

или към Тимотеа Враблова timotea.vrablova@gmail.com

За въпроси, свързани с ОМК процеса, моля обръщайте се към
Никола Робинсън в Европейската комисия

nicola.robinson@ec.europa.eu

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: Под-група на експертите на държавите членки, Отворен метод на координация (ОМК) – Насърчаване на четенето в цифрова среда с цел подпомагане на достъпа и развитие на аудиторията

**ПРИЛОЖЕНИЕ 2: Под-група на експертите на държавите членки, Отворен метод на координация (ОМК) – Насърчаване на четенето в цифрова среда с цел подпомагане на достъпа и развитие на аудиторията
Обобщение на отговорите на въпросника, предоставени от участващите държави членки**

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
АТ	<p>Увеличен достъп до култура и изкуства за всички и стимулиране на социалното участие.</p> <p>Австрийски план за библиотеките за създаване на съвременна национална библиотечна мрежа с електронна медия и дейности за цифровизация.</p> <p>Австрийска рамка за четене със специален акцент върху четене и писане и конкретна, прозрачна и единна система като водеща цел.</p>	<p><i>Промяна в закона за фиксирана цена на е-книгите</i> През октомври 2014 г. австрийският парламент прие изменение в закона за фиксирана цена на е-книгите първата в Европа.</p> <p><i>Централни библиотеки за е-книги на републиката</i></p> <p>Австрия е федерална република с девет провинции (Bundesländer).</p> <p>Шест от тях имат централни библиотеки за е-книги за всички потребители на обществените библиотеки (от тяхната провинция), които са 100% финансирани от федералните провинции – повечето предлагат по 40 000 заглавия.</p> <p><i>Правото на четене</i> Осведомителна кампания на Австрийската асоциация на библиотеките с новини за новостите в развитието на е-книгите в световен мащаб: http://eread.bvoe.at/news</p>	<p>Национална библиотека</p> <p>Обществени библиотеки</p> <p>Университетски библиотеки</p> <p>Издатели</p>	<p>Обществени библиотеки: Широката общественост</p> <p>Националната библиотека и Университетските библиотеки Студенти и изследователи</p>
ВЕ (VI)	<p>Културно образование Развитие на читателите</p> <p>Е-включване Информационна грамотност</p> <p>Медийна грамотност</p> <p>Адаптирано предоставяне на услуги за хора с увреждания и групи, трудни за достигане</p> <p>Сътрудничество с образователни институции</p>	<p>Пилотен проект за обществени библиотеки, предлагащи е-книги, изпълняван от Bibnet Кампания е-книга 2015 на базата на холандския модел 'Vakantiebib'</p> <p>Мултимедийни е-книги за малки деца</p> <p>Меморандум за разбирателство между библиотеки и издатели за хора със зрителни увреждания</p> <p>Център за поезия, приложение за безплатна поезия</p>	<p>Обществени библиотеки, Bibnet Издатели, библиотеки за хора със зрителни увреждания Библиотечна услуга за хора със затруднения Доставчици на устройства</p> <p>Книжари</p>	<p>Широката общественост</p> <p>Потребители на библиотеките</p> <p>Хора със зрителни увреждания</p> <p>Малки деца Малки деца от семейства от етнически и езикови</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
CZ	<ul style="list-style-type: none"> •• Право на достъп до културно богатство •• Насърчаване развитието на рамката на авторските права, която трябва да спазва международните и комуникационните задължения, основани на баланса на легитимните интереси на притежателите на правата и различните въпроси на защитата на авторските права, включително бизнеса и обществеността. Развитие на творчеството, стимулиране на културни дейности и активи, предоставяне на обществени културни услуги, работа с аудиторията, развитие насърчаване на достъпа до култура и •• на социално включваща култура на участието. <p>Създаване на условия за равен достъп до всички видове публикувани документи за образование, изследователска работа, развитие и достъп до културно наследство.</p> <p>Изработване на централен портал за осигуряване на качествени и бързи услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> •• позволяващи на потребителя да получи документа или информацията си в традиционен печатен или цифров формат винаги и навсякъде. •• Насърчаване на четенето, особено за деца, младежи и подпомагане на грамотността чрез дейности за работа с книги. <p>Подкрепа на развитието библиотечните колекции.</p> <p>Набиране на средства за книги за библиотечните колекции и създаване на базова предпоставка за подобряване на съдържанието и информационните услуги</p>	<p>Актуализиране на инфраструктурата за предоставяне на публични услуги.</p> <p>Продължаване на оборудването на библиотеките и други институции с нужните технологични и информационни ресурси.</p> <p>Осигуряване на публичен достъп до културно съдържание</p> <p>Предоставянето на културното наследство в цифров формат е тясно обвързано с авторските права. Министерство на културата ще подкрепи купуването на лицензи за авторски произведения с цел осигуряване на равен достъп до цифрово културно наследство чрез библиотеките и други културни институти. Така ще се осигури ползването на творби защитени с авторски права, спазване на закона и финансиране.</p> <p>Развитие на Централен библиотечен портал</p> <p>Създаване на условия за равен достъп до всички видове публикувани документи за целите на образованието, изследванията и достъпа до културно наследство</p> <p>Според Глава 334 на Държавния бюджет Министерството на културата трябва да определи сума за плащане на лицензи, която ще осигури равен достъп на всички граждани до публикуваните авторски творби в цифровата среда на интернет за целите на образованието, изследванията и развитието.</p> <p>Ефективна достъпност на електронни информационни ресурси за широката общественост</p> <p>В схемата на Министерство на културата за подпомагане <i>Knihovna 21</i> (Библиотека 21) беше въведено ново перо за придобиване на лицензи за е-заемане в обществени библиотеки</p>	<p>Министерство на културата</p> <p>Министерство на образованието</p> <p>Младежка физкултура</p> <p>Регионални библиотеки</p> <p>Частен издател/ (член на голяма медийна група)</p> <p>Архиви</p> <p>Библиотеки</p> <p>Музеи</p> <p>Институти на наследството</p> <p>Училища</p> <p>Издатели</p> <p>Асоциация на чешките книжари и издатели (SČKN), Националната библиотека на Република Чехия</p> <p>Асоциация на работещите в библиотеки и с информация на Република Чехия</p>	<p>Деца</p> <p>Младежи</p> <p>Членове на застрашени социални групи, местни и чуждестранни проекти</p> <p>Възрастни хора, Хора в неблагоприятно положение</p> <p>Малцинства</p> <p>Хора с увреждания</p> <p>Национални малцинства</p> <p>Безработни</p> <p>Други уязвими социални групи</p> <p>Жители на общини без библиотеки</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
ЕЕ	<p>Всеки има право на образование. Науката, изкуството и тяхното преподаване са безплатни</p> <p>Общият принцип на културната политика до 2020 г. поставя приоритет върху развитието на четене с разбиране.</p> <p>За да се гарантира ново поколение участници в културата е важно да се започне натрупване на знание за култура и умения от ранна възраст.</p> <p>Авторите имат абсолютни права върху своите произведения, защитени от националното правителство.</p> <p>Всеки разполага с безплатен достъп до информацията, разпространявана за публично ползване</p> <p>Предназначението на обществените библиотеки е да гарантират безплатен и неограничен достъп до информация, знания, постиженията на човешката мисъл и култура за гражданите и да насърчават и ученето и индивидуалното развитие.</p> <p>Обществените библиотеки предоставят публикации, аудио-визуални и други материали и публични бази данни.</p> <p>Основните им услуги са четене на място, заемане и достъп до публична информация чрез обществената комуникационна мрежа</p> <p>Основните услуги на обществените библиотеки са безплатни</p>	<p>Закон за обществените библиотеки (приет през 1998 г, предложение за изменение 2016 г).</p> <p>Закон за депозитите (проект 2015).</p> <p>Закон за Националната библиотека на Естония</p> <p>Закон за авторското право</p> <p>Общи принципи на културната политика</p> <p>Културен фонд на Естония</p> <p>Изследване на ползването на библиотеките и нуждите на потребителите</p> <p>Национален оперативен план за дигитализиране на културното наследство 2015-2020 г.</p> <p>ДДС върху е-книгите е 20%, а за печатните книги 9%</p> <p>Няма фиксирани цени на книги</p> <p>Министерство на културата осигурява:</p> <ul style="list-style-type: none"> - субсидии за купуване на книги и е-книги; - субсидии за проекти на библиотеките; - субсидии за обществени и местни библиотеки; - подкрепа за създаване на централна система за е-книги и заемане; - подкрепа за крос-секторна цифровизация и публичен достъп до дигитални материали; - подкрепа за естонски литературни проекти. <p>През 2012 г. с финансиране от Талин и Министерство на културата на Република Естония Централната библиотека на Талин (обществена) разработи софтуер за стрийминг услуга за заемане на естонски е-книги и активира ELLU.</p> <p>От април 2012 г Veebiraamatukogu (уеб библиотека) е на разположение на редовните читатели на естонската Библиотека за слепи.</p> <p>Цифров архив на Националната библиотека DIGAR – цифровизирана естонска литература резултат от проект за цифровизация</p>	<p>Обществени библиотеки</p> <p>Центрове за детска</p> <p>Естонска литература</p> <p>Национална библиотека</p> <p>Естонска библиотека за слепи, всички видове библиотеки,</p> <p>Министерство на културата</p> <p>Министерство на образованието и науката</p> <p>Общество на естонските автори и други писателски съюзи</p> <p>Фонд за компенсации</p> <p>Естонски писателски съюз</p> <p>Асоциация на естонските издатели, Асоциация на естонските библиотекари</p> <p>Културен фонд на Естония</p> <p>Данъчен съвет за хазарта</p> <p>Издатели</p> <p>Автори</p> <p>Естонските библиотеки</p> <p>Мрежов консорциум (ELNET консорциум)</p> <p>Литературни фестивали: HeadRead в Талин, Prima Vista в Тарту</p>	<p>Професионалистите от Книжния сектор (библиотекари, автори, издатели, книжари, издатели на е-книги)</p> <p>Деца</p> <p>Младежи</p> <p>Възрастни хора</p> <p>Хора с увреждания</p> <p>Семейства</p> <p>Хора с ниска степен на е-грамотност</p> <p>Редовни потребители на библиотеките</p> <p>Етнически и езикови малцинства</p> <p>Конкретни професионални групи</p> <p>Академична общност в образованието</p> <p>Читатели на библиотеки от деца до възрастни хора, ползващи библиотеки и деца в детските градини и възрастни от старческите домове</p>

Политически цели (всякакви видове)				
ДЧ	четене	Политически мерки (е-четене)	Key actors	Target groups
EL	<p>Националната политика за книгите се изпълнява от гръцкото Министерство на културата и спорта и Националният център за книгата</p> <p>Министерството подготвя разработването на стратегически план за насърчаване на четенето със специален акцент върху следните четири оси:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентифициране на нуждите на книжния сектор; - идентифициране на нуждите на потребителите, особено в цифровата епоха; - използване на иновативни средства за финансиране поощряването на преводи; - подпомагане на достъпа до четене, особено за уязвими социални групи <p>Министерството се консултира със заинтересованите страни като издатели, писатели, преводачи, библиотекари и Книжари.</p> <p>В рамките на програмата Creative Europe и направието за Литературен превод,, популяризиран от офиса на Creative Europe Гърция (към Дирекция Международни отношения и Европейски съюз на Министерството) съществува план за по-нататъшно проучване на нуждите на книжния сектор и насърчаване на Четенето на национално и местно ниво.</p>	<p>Независимо от факта, че гръцките издатели следят международното развитие на е-книгите и е-четците от края на 1990те, едва 10 години по-късно през 2010 г. е-книгите бяха пуснати на гръцкия пазар.</p> <p>Издателите обаче все още се колебаят да инвестират в цифровизацията на книги и производството на е-книги, тъй като пазарът в Гърция е твърде малък и читателите все още не са запознати с потенциала на новите цифрови технологии.</p> <p>Няколко библиотеки в Гърция осигуряват е-заемане за читателите. Сред тях Централната обществена библиотека на град Верия е пример за добра практика, защото дава възможност на за наемане на е-четци. Инициативи има и в частния сектор, като например Мрежата Бъдещи библиотеки, финансирана от Фондация Ставрос Нарчос, която насърчава иновативни политики в библиотечния сектор. В допълнение много гръцки университети са използвали структурните Фондове на ЕС, за да модернизират и цифровизират библиотеките си.</p>	<p>В изработването на политика за е-четене участват множество заинтересовани страни. Обществените и libraries, частните библиотеки и издателствата са сред важните за консултиране за насърчаването на е-четенето. За съжаление производителите на софтуер, които са предимно чуждестранни, не се интересуват особено от инвестиране в Гърция, вероятно заради гръцкия език, който не е сред широко разпространените или заради прогнозния брой на местните читатели</p> <p>Сериозен проблем е, че устройствата за е-четене могат да се купят само по интернет и не са изложени или продавани в магазините в страната като например таблетите. Така хората, които искат да ги купят, не могат да ги видят и да ги купят на място. Това води до принципно по-малък брой е-читатели.</p>	<p>В Гърция основните групи, които се интересуват от е-четене, са академичната общност, заетите в образованието и младежите, които приветстват новите технологии.</p> <p>В рамката на социалната политика на страната за разширяване на аудиторията и демократизация на знанието целевите групи могат да бъдат деца и младежи, които са запознати с цифровите технологии и тези, които нямат достъп до е-книги.</p> <p>Друга целева група са хората, които пътуват често по лични или професионални причини и предпочитат по-практичните е-книги пред печатните. за удобство</p>

	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене))	Key actors	Target groups
ES	<p>Законът от 2007 за четенето, книгите и библиотеките посочва изрично, че</p> <ul style="list-style-type: none"> - държавата (правителството) ще одобри и развива планове за насърчаване на четенето в сътрудничество с автономните региони, отговорни за културата и образованието на техните територии; - плановете за насърчаване на четенето трябва да го приемат за базово умение от гледна точка на правото на и достъпа до култура и образование в информационното общество; - водеща задача на библиотеките е да осигуряват достъп до информация чрез дигитални средства, интернет или и подобни бъдещи мрежи и да изграждат умения за максимално оползотворяване на достъпа; - необходими са специални мерки за осигуряване на достъп до култура и четене за хора с увреждания на принципа на не-дискриминация. <p>Правителството изпълнява План за действие за насърчаване на четенето с действия в библиотеки, училища, медии и НПО, книжният сектор и разнообразни граждански асоциации, особено работещите с хора с увреждания, мигранти и общности в риск от изключване.</p> <p>Повечето автономни региони в Испания</p>	<p>Цифровото четене се насърчава чрез няколко дейности, основно на специализирани НПО и фондации.</p> <p>Субсидиите са основния инструмент за насърчаване на четенето като цяло (EUR 840 000), както и кампания Марина Молинер в малките градове (EUR 640 000). Има и субсидии за издателите на е-книги и подкрепа за платформи за продажба на и достъп до е-книги.</p> <p>За библиотеките основната инициатива е E-biblio, платформа за заемане на е-книги, първоначално финансирана от испанското Министерство на образованието, културата и спорта (EUR 1.6 милиона за лицензи), но се управлява основно от автономните региони.</p> <p>В образованието е въведен Пункт за интернет обмен като неутрална платформа за цифрови учебници и материали, позволяваща достъп до качествено, платено съдържание за училищата и семействата</p> <p>ДДС – испанското правителство и Парламентът от 2010 г. призовават за намаляване на ДДС върху е-книги чрез европейските институции</p> <p>Авторско право: в Испания е-книгите и печатните книги имат еднакви правила и изключения за авторските права. Беше въведена обаче специална мярка за цифрови продукти за образователни цели – при определени условия. Новата регулация влиза в сила от ноември 2015 г.</p>	<p>Публични администрации в областта на културата, образованието и технологиите и библиотеките</p> <p>Издатели, дистрибутори, книжари, литературни агенти, писатели и преводачи.</p> <p>Сдружения, НПО и фондации, занимаващи се с насърчаване на четенето или на културния достъп и образованието на хората с увреждания.</p>	<p>Повечето политики са насочени към широката общественост</p> <p>Има и специални, насочени към учениците и техните семейства. Други са предназначени за хора с увреждания (например глухота).</p> <p>Испанските асоциации за лесно четене започнаха популяризиране на е-книгите.</p> <p>Потребителите на библиотеките са целева група на проекти за проучване и развитие на идеи за засилване на ролята на цифровите библиотеки в насърчаване на четенето.</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Key actors	Target groups
FI	<p>Всеки има право на базово образование, бесплатно.</p> <p>Властите трябва да гарантират равни възможности за получаване на образователни услуги от всички в съответствие с техните способности и специални нужди, както и възможността за лично развитие без възпрепятстване заради икономически трудности.</p> <p>Свободата в науката, изкуствата и висшето образование е гарантирана.</p> <p>Целта на библиотеките и информационните услуги, осигурявани от обществените библиотеки, е да насърчават равни възможности за гражданите за лично усъвършенстване, литературни и културни на интереси, постоянно развитие знания, умения – личностни и граждански – интернационализация и учене през целия живот.</p> <p>Дейностите на библиотеките целят още и насърчаване на развитието на виртуални и интерактивни мрежови услуги и тяхното образователно и културно съдържание</p> <p>Библиотеката за хора със зрителни увреждания предлага възможности за получаване на информация, учене, литературни или артистични занимания или почивка на хора със зрителни увреждания и други групи клиенти с проблеми за ползване на материали на библиотеките поради увреждане или болест.</p>	<p>Авторски права: няма специални изключения или ограничения за насърчаване на е-четенето. За образованието финландският Закон за авторските права ограничава правата на авторите за публично представяне от една страна и за възпроизводство от друга. Библиотеки, архиви и музеи могат да цифровизират и предоставят съдържанието на своите колекции чрез терминали в съответните институции, но не по интернет. Изключения от авторските права има за производство на е-книги (и аудио книги) за хора със затруднения за ползване на печатан текст.</p> <p>Достъп до е-съдържание за образователни цели, включително е-книги от библиотеките изисква лиценз от притежателите на правата. Финландия е въвела специален механизъм, наречен „разширена система за колективно лицензиране, позволяващ гъвкави преговори за използване на произведенията между потребителите и притежателите на правата за образование, наука и библиотеки.</p> <p>Програма NextMedia – проект за е-четене, ръководен от издателите, включва Ellibs библиотека за е-книги в обществените библиотеки..</p> <p>Националната дигитална библиотека на Финландия – проект на Министерство на образованието и културата посредством потребителския интерфейс Finna.</p> <p>Националната електронна библиотека на Финландия FinELib – консорциум на финландски университети, изследователи и библиотеки.</p> <p>Консорциум за обществени библиотеки</p> <p>Библиотека за хора със зрителни увреждания (Celia).</p> <p>Финландска асоциация за интелектуални увреждания и .проблеми в развитието</p> <p>Насоки за достъпност на обществените библиотеки</p>	<p>Ключовите заинтересовани страни са министерства, Националната библиотека, Централната библиотека, Библиотеката за хора със зрителни увреждания, целия библиотечен сектор, организации за авторски права, писателски съюзи, Finnmedia, Асоциацията на издателите, издатели, автори и асоциации на библиотеките.</p>	<p>Що се отнася до е-четенето, обществените библиотеки се опитват да го направят интересна алтернатива за всички читатели - онези, които използват услугите на библиотеките (е-материалите стоят на видно място в библиотеките) и онези, които не са активни потребители (медийна видимост – ТВ, преса, радио, социални медии и интернет като цяло.</p>

Политически цели (всякакви видове четене)

FR	<p>Френската конституция (1946 г.) заявява, че нацията гарантира равен достъп до образование, учене през целия живот и култура на всяко дете и всеки гражданин.</p> <p>Министерството на културата и комуникациите е законово отговорно постиженията на човечеството да станат достъпни за възможно най-голям брой хора. Негова мисия е да защитава и популяризира културното наследство, да подкрепя изкуствата и да развива артистичното и културното образование. То насърчава и развитието на културните индустрии и допринася за артистичното производство и културното наследство посредством цифрови технологии.</p> <p>Законът от 10 август 1981 г., наречен Законът Lang за цените на книгите определя фиксирани цени. Целта на политиката за регулация е равен достъп до книги, качествена издателска продукция и културно развитие на територията.</p>	<p>ДДС: за да насърчи четенето в дигиталната епоха, френското правителство е решило да приложи еднакъв намален ДДС (5.5 %) към печатните и дигиталните книги. Независимо от неотдавнашното решение на Съда на Европейския съюз срещу това, изявлението на председателя на Европейската комисия за реформата в ДДС дава надежди за положително бъдещо развитие.</p> <p>Авторски права: френският закон определя изключения за образователни цели и достъпност за хората с увреждания, основно зрителни. Франция също така адаптира закона, за да облекчи достъпа до изчерпани издания от 20 век.</p> <p>Проектът ReLIRE цели да осигури предлагане на дигитални книги с високо качество.</p> <p>Информация за мащабни проекти за цифровизация, извършвана от властите, се съдържа на http://gallica.bnf.fr/</p> <p>Меморандум за достъпа до е-книги чрез обществените библиотеки беше подписан през декември 2014 г. от библиотеки, издатели, автори и книжари.</p> <p>Проектът <i>Prêt numérique en bibliothèque</i> (PNB) се изпълнява от две години за местни обществени библиотеки с държавна подкрепа.</p>	<p>Всички търговски – автори, издатели, книжари и нетърговски участници – обществени библиотеки, неправителствени организации – участват и обсъждат заедно с Министерство на културата въпроси, свързани с книгите и четенето в цифровата епоха.</p>	<p>Докато политиката за четене на френското министерство на културата адресира специфичните нужди на различните групи – сред които деца и младежи, пациентите на обществените болници или затворниците насърчаването на е-четенето е конкретно насочено към хора, които не могат да четат на хартия заради зрителни увреждания</p>
----	--	---	--	--

HR	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
	<p>Хърватското правителство изпълнява Стратегия за насърчаване на четенето по принцип, а не е-четенето в частност.</p> <p>Министерство на културата започва изпълнението на Стратегия за цифровизация на културното наследство с фокус върху инфраструктурата, цифровото съдържание, оперативната съвместимост, е-услугите и конкурентоспособността. Ще бъдат създадени условия за развитие на бизнес модели за е-публикации, които насърчават производството и разпространението. Ще бъдат осигурени стимули за национални оператори за купуване, заемане и архивиране на е-съдържание в сътрудничество с други заинтересовани институции.</p> <p>Планира се национален център за е-публикации, който да ръководи развитието, изпълнението и изследователската дейност (пазарна и научна) за планиране и насочване на политиката на Хърватия за е-четене</p>	<p>ДДС: за да се присъедини към ЕС, Хърватия въведе 5% ДДС върху печатните книги, който преди това беше нулев, и максимално приложимия ДДС от 25 % върху е-книгите.</p> <p>Това натовари издателите, които вече се бореха с намаляващите печалби на печатните издания, икономическата криза и адаптирането към нови бизнес модели. Високият данък върху е-книгите не стимулира издателите да излизат на пазара, защото мястото на разходите за отпечатване, цената на е-книгите е натоварена с данък</p> <p>След влизането в ЕС хърватските граждани разполагат с по-добри възможности за купуване на е-книги и на друго цифрово съдържание.</p> <p>Първият магазин за е-книги в Хърватия беше отворен през 2010 г. Той се нарича TOOK BOOK и е собственост на ИТ компания. През 2011 г. две големи телеком компании също отвориха е-книжарници.</p> <p>През 2013 г. две големи медийни компании, издатели на вестници, отвориха интернет книжарница за продажба на книги. Това е тенденцията в момента и клиентите определено мигрират към онлайн сферата.</p> <p>До момента има пет специализирани книжарници, които продават само е-книги. Тези търговски платформи обаче предлагат само 800 заглавия, а това не е достатъчно за устойчив бизнес модел. Основният ето проблем е липсата на съдържание или нежеланието на издатели на влязат на цифровия пазар.</p>	<p>Нестопански организации като Промоция на литература в нова среда (DPKM)</p> <p>Хърватска академична и изследователска мрежа (CARNET)</p> <p>Библиотеки</p> <p>Издатели</p> <p>Е-книжарници</p> <p>Е-библиотеки</p> <p>Министерство на културата Министерство на науката образованието и спорта ИТ и телекомуникационни компании</p>	<p>Студенти, младежи, професионални групи като изследователи, библиотеки, преводачи, ученици със зрителни и когнитивни увреждания</p>

Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
<p>Италия подпомага развитието на културата и правото на свободно изразяване на мисли в изказвания, писмени текстове или всякаква друга форма на комуникация (Конституция, Изкуства 9& 21). Четенето се счита за определящо за социалната, икономическия и социалния растеж и качеството на живота като цяло.</p> <p>През 2015 г. беше задействан Национален план за насърчаване на четенето за всички форми, включително цифровата среда. Това беше резултат от идентифицираната „неотложна нужда“ в Италия през 2013 г. – от гледна точка на процента читатели, прочетени книги и компетентност, свързана с четенето. Планът цели да въведе политика за всички аспекти на насърчаване и на всички институционални и управленски нива и приемане на включващ подход чрез активно участие на професионалните асоциации, обществените медии и други организации, свързани с книги и четене. Сред основните цели са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - придаване на нова стойност и значимост на четенето и ролята на книгите; - разширяване на обхвата на читателите и привличане на нови, които не са читатели; - засилване на връзката с книгите на читатели, при които те са по-слаби; - подобряване на услугите за четене (обществени и училищни библиотеки, книжарници). 	<p>Националният план за насърчаване на четенето включва е-книгите и обхваща средствата и технологиите като ключови за младите хора, както и базовата грамотност, правилното използване на цифровите ресурси и иновативните онлайн проекти. Училищата и библиотеките са идентифицирани като основни агенции за насърчаване на четенето в цифрова среда. ДДС: от януари 2015 г. ДДС върху е-книгите беше намален на 4% от Закона за стабилност (Закон 190/2014), според който всички публикации с ISBN номер се приемат за книги независимо от носителя, дори и да е цифров. Закон 208/2015 разширява обхвата на намаления ДДС и за онлайн сериите с ISBN or ISSN номера. В момента Парламентът обсъжда предложение за национален закон за книгите във всякакъв формат и за насърчаване на четенето от 7 август 2013 г. Сред множеството проекти за цифровизация най-важни са</p> <ul style="list-style-type: none"> - InternetCulturale (www.internetculturale.it), който предоставя дигитални колекции чрез обществените библиотеки, изпълняват от MiBACT <p>Генерална дирекция за библиотеките, управлявана от Централния институт за общия каталог на италианските библиотеки LiberLiber (www.liberliber.it), предлагащ до безплатен онлайн достъп повече от 3 500 учебници и множество аудио книги, управляван от НПО.</p> <p>В Италия има две основни платформи за е-заемане:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rete Indaco (http://reteindaco.sebina.it/), на компанията Data Management, която има собствена система за 	<p>Асоциация книжен форум</p> <p>Ключови участници</p> <ul style="list-style-type: none"> - Национален център за книги и четене (Centro per il libro e la lettura, http://www.cepell.it) - Министерство на културното наследство и туризма (MiBACT) - Генерална дирекция за библиотеките MiBACT - Централен институт за общ каталог на италианските библиотеки ICCU Регион (20) - Агенция за дигитална Италия (AGID Agenzia per l'Italia Digitale, www.agid.gov.it). Агенцията отговаря за дигиталния дневен ред в Италия <p>Обществени библиотеки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Италианска асоциация на библиотеките (AIB, Associazione italiana biblioteche) - Асоциация на италианските издатели (AIE, Associazione italiana editori) - Италианска асоциация на книжарите (ALI Associazione libraiitaliani) 	<p>Целеви групи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Широката обществена, със специален акцент върху „слабите“ читатели, чиито опит с четенето на книги се нуждае от укрепване. - Младежи (тази група неотдавна демонстрира най-сериозното отдръпване от четенето. - Резултати в южните райони и малките градове и предградията, където предлагането на книжарници и библиотеки е по-слабо. - Хора със зрителни увреждания и слепи

2. Развитие на мрежи, подпомагащи взаимоотношенията и сътрудничеството между всички организации, участващи в насърчаването на четенето (училища, библиотеки, университети, научни организации).

3. Поощряване на добрата практика, специално внимание към уязвимите групи в обществото.

4. Подкрепа на обучението за специалисти в кампания за удовлетвение от четенето.

5. Подобряване на обществените и училищните библиотеки.

6. Развитие на екосистеми, насърчаващи четенето като неизбежна рамка на културния и икономическия растеж на страната, гарантиране на възможно най-широкия достъп до книги за всеки гражданин.

Данните от края 2015 г. на Националната асоциация на издателите показват увеличаване на четенето сред децата – една от основните цели на Националния план – така че той вече показва ефективността си.

През 2003 г. MiBACT създаде фонд за предоставяне на помощ за публикации за хора със зрителни увреждания и за слепи.

Най-голямата съвместна библиотечна услуга е **SBN, Servizio Bibliotecario Nazionale**. До момента в нея участват близо 6 000 библиотеки, обединени в местни кълъстери, управляващи

автоматизирани услуги, свързани с централен възел. SBN също така осигурява заемане между библиотеките. Работна група ще изучава приложимостта на свързването на е-заемането на публикации в цифров формат с услугата национален каталог.

Проектът LIA (libri italiani accessibili, достъпни италиански книги <http://www.cineca.it/it/progetti/lia-%E2%80%93libri-italiani-accessibili>), координиран от италианската асоциация на издателите, предоставя онлайн каталог на е-книги, достъпни за хора със зрителни увреждания и за слепи и цели увеличаване на предлагането им. LIA получи финансова подкрепа от фонда MiBACT за публикации за хора със зрителни увреждания и за слепи.

Сред фестивалите и панаири на книгите си струва да споменем Salone internazionale del libro di Torino (Международен панаир на книгата Торонто) и Festivaletteratura (<http://www.festivaletteratura.it/en>).

И като иновативна инициатива за социално четене, TwLetteratura (www.twletteratura.org) използва динамиката на Туитър за активиране на общностите за ползване на културно съдържание, в това число книги, пиеси, песни и т.н.

– Онлайн медийна библиотека (MLOL, www.medialibrary.it) се управлява от Horizons Unlimited. MLOL осигурява е-заемане за крайни потребители и цифрова услуга за заемане между библиотеките, която им позволява да обменят е-книги през различните библиотечни системи.

Политически цели (всякакви видове четене)

ДЧ		Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
ЛТ	<p>Стратегия за напредъка на Литва „ 2030“ идентифицира ключови инициативи за промяна, в това число</p> <ul style="list-style-type: none"> - развитие на богата културна среда чрез инвестиции в интеграцията на обществените културни институции и насърчаване на общественото участие в културни прояви. - постигане на културна динамика, най-вече чрез международен културен обмен и мобилност на артистите; - популяризиране на Литва в национален и международен план с фокус върху цифровизацията на културното наследство и съвременното културно съдържание <p>Националната литературна програма за периода 2013 до 2020 г. цели такава развитие, при което читателите се запознават с богатството на националната и световна литература.</p> <p>Програмата за насърчаване на четенето на Литва е изпълнявана в периода 2006-2011. Целта ѝ е да насърчи хората от всички възрасти и социални групи да четат повече, да развиват уменията си за четене и да издигат престижа на четенето, което е от полза и за държавата, и за хората.</p> <p>Литовският Съвет за култура администрира Фонда за подкрепа на културата, чиито ресурси са предимно от държавния бюджет и други законови източници и който финансира проекти за четене, литературни програми и други мерки</p>	<p>Министерство на културата субсидира закупуването на е-книги, печатни книги и бази данни за литовските обществени библиотеки</p> <p>Законодателство за депозиране на електронни документи (проект 2016 г.)</p> <p>Портал за е-заемане (www.ibiblioteka.lt) обединява повече от 70 литовски обществени, държавни и национални библиотеки. Услугите включват: интелигентно (семантично) и персонализирано търсене на документи, четене, резервиране, оценяване, коментиране на е-книги, резервиране и заемане на таблети в библиотека по избор, резервиране на документи в цифров и хартиен формат и т.н.</p> <p>От 2012 г. литовската цифрова библиотека ELVIS (http://elvis.labiblioteka.lt) е на разположение за слепи хора и хора със зрителни увреждания</p> <p>Проектът <i>Библиотеки за информационен достъп за възрастни хора</i> цели създаването на онлайн интерактивен мултимедиен модул за обучение на възрастни хора за подобряване на техните ИКТ умения за ползване на е-услуги и електронните ресурси на библиотеките. Модулът ще бъде на разположение на всички партньорски езици (литовски, естонски, латвийски, датски и английски за по-лесни преводи).</p> <p>Интегриран виртуален портал за културно наследство www.epaveldas.lt. Тази система консолидира усилията на институциите за постигането на обща цел – осигуряване на възможно най-широкия достъп за обществото до литовското културно наследство, вкл. колекции от книги от 16ти век.</p>	<p>Министерство на културата те Министерство на науката образованието и н</p> <p>Литовският Съвет за култура Martynas Mažvydas национал</p> <p>Литовската библиотека</p> <p>Център за детска литература Martynas Националната библиотека Mažvydas на Латвия</p> <p>Обществени библиотеки</p> <p>Училища</p> <p>Литовска библиотека за слепи</p> <p>Асоциация на библиотеките Асоциация на издателите</p> <p>Нестопански и неправителствени организации занимаващи се с насърчаване на четенето</p>	<p>Деца</p> <p>Семейства</p> <p>Младежи</p> <p>Хора с увреждания</p> <p>Възрастни хора</p> <p>Студенти и изследователи</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
LV	<p>Закон за библиотеките: всички библиотеки за деца и младежи са длъжни да обърнат специално внимание на подобряване на колекциите и на ИТ за насърчаване на четенето сред децата и младежите.</p> <p>Политически насоки за националната култура 2014-2020: Творческа Латвия определят визия за държава с богато и поддържащо наследство, активен и разнообразен културен живот, културни индустрии с висок експортен потенциал и подобро качество на живота.</p> <p>Стратегията за развитие на библиотеките 2014-2020 г. (излиза през 2015 г.) цели да развие библиотеките така, че да осигурят достъп до културното наследство, да увеличат грамотността, да подкрепят културата и образованието и използването на творческия потенциал, националното единство и осигуряване на достъп до държавни и общински е-услуги. Стратегията предвижда достъп до колекциите за всички. Предвид факта, че регламента за авторските права е хармонизиран с нуждите на обществото за цифровизирани материали, е-книги и други електронни информационни източници.</p> <p>Центърът за детска литература на Националната библиотека популяризира четене и услуги за деца и младежи</p>	<p>Сред четенето по принцип и достъпа до електронни информационни ресурси</p> <p>Насоките на националната политика за култура 2014-2020: Творческа Латвия и Стратегията за развитие на библиотеките 2014-2020 г. посочва е-четенето и предвижда дейности за посрещане на предизвикателствата.</p> <p>Някои от панираните дейности са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • промени в закона за библиотеките и регулацията в съответствие със закона • промени в регулацията на авторските права за гаран-тиране на по-широк достъп до културното наследство в цифровата епоха • развитие на услугите за е-заемане, включително развитие на информационни системи/платформи и интегриране в каталозите на библиотеките • развитие на нови библиотечни услуги за популяризиране използването на дигиталните колекции; • развитие на библиотечни услуги за ползване на мобилни устройства <p>увеличаване на достъпа до електронни публикации като част от развитието на библиотечните колекции</p>	<p>Отговорни са две основни институции (както е ясно определено в политическите документи)- Националната библиотека на Латвия и Центърът за културни информационни системи. Освен това участват и обществени библиотеки (с опит в е-заемането), издатели и асоциации на библиотеките.</p>	<p>Възможно най-широк достъп. Първата целева група са децата и младежите. Също малцинствата в Латвия и в чужбина. И накрая хората със специални нужди, в това число със зрителни увреждания и други.</p>

	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
MT	Стратегията за националната библиотека на Малтийското министерство на образованието 2014-2019 включва две основни цели: на политиката за четенето: билингвизъм и би-грамотност (EN/MT), и насърчаване на водещата роля на училището.	Мерки на политиката за е-четене: - дигитална грамотност в националната стратегия; - подкрепа за е-четенето в училищата; - подкрепа за библиотеките да направят е-книгите достъпни	Министерство на образованието и заетостта Библиотеки Училища	Деца, младежи, възрастни, деца със затруднения при учене, специални нужди, чужденци
NL	Общата цел на политиката за насърчаване на четенето на холандското правителство е укрепване на културата на четене. Фокусът на политиката е върху мотивацията за четене, уменията и честотата на Четене чрез въвеждане в света на летературата и книгите. books. С времето балансът между културния и техническия аспект се променя в насърчаването. Неотдавна холандското правителство предаде на парламента програма за координация на усилията и борба с ниската грамотност.	1. Дигитални библиотеки: през 2014 г. Програмата на Холандската дигитална библиотека активира нова платформа за заемане на е-книги, поддържана от Stichting Bibliotheek.nl (BNL) по модела на множество читатели на едно копие. Кралската холандска библиотека (KB), проект за цифровизация, предлага е-книги, вестници, списания, бази данни и цифровизирани ,ръкописи и книги. Google цифровизира 235 000 KB книги. Сайтът за холандска литература на Цифрово наследство (DBNL) се финансира от Холандския езиков съюз (NL и Фландрия). 2. Насърчаване на четенето: Холандската фондация за четене (SL) води традиционна кампания на холандски и фризийски (вторият официален език). Дигиталното четене се поощрява и чрез изследователска дейност и разработване на приложения за деца. Има политика и програми за хора със зрителни увреждания и за медийна грамотност онлайн. 3. ДДС: 21 % за е-книги; 6 % за печатни книги. 4. Фиксирана цена: има за печатни, но не за дигитални книги 5. Авторски права: изключения за библиотеките за печатни книги и за хората със съответните затрудне-	Кралска библиотека (Koninklijke Bibliotheek) Асоциация на обществените библиотеки (VOB) Холандска фондация за четене (Stichting Lezen) Център за медийна грамотност Обществени медии Kennisset (обществена организация за образование и ИКТ) Холандски институт за звук и визия (аудио-визуален архив и музей) CPNB фондация (Колективно популяризирани на холандски книги)	Под 18 г. Учители в пред-училищна подготовка Библиотекари Родители Visually impaired and Хора със зрителни увреждания и Трудности при четене (напр. дислексия)

Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
<p>NO</p> <p>Културната политика трябва да дава на всички граждани възможност да участват в разнообразен културен живот. Правителството се стреми към политика за литература, чиито ключови цели са да опази норвежкия език и литература, като насърчава достатъчен растеж на творбите и достъпа на читателите.</p> <p>Цели на политиката за библиотеки и литература: принос за укрепване на библиотечния сектор като активен канал за знания и културно наследство и подпомагане на местните библиотеки да се превърнат в независими места за срещи и арени на обществен разговор и дебат. Подпомагане на разнообразието и качеството в норвежката литература и достъпност за всички.</p> <p>Засилване на развитието на е-книгите е цел на политиката. Литературата трябва да достигне до читателя, а повече платформи и възможности означават повече читатели.</p> <p>Цифровото развитие изисква промени в средствата на литературната политика. Целта е да се постигне разнообразие и качество в литературата и широко разпространение чрез неутрални средства.</p>	<p>Съветът за изкуства на Норвегия купува нови заглавия на хартия и е-книги и ги разпространява сред библиотеките за безплатно заемане. От 2015 г. това е валидно и за художествена литература за възрастни. Налични са заглавия за деца и младежи, преводна литература – общо около 850, обхванати от 70 лиценза. Колекцията ще бъде довършена до януари 2016 г.</p> <p>Националната библиотека на Норвегия систематично цифровизира всички колекции. Целта е да се осигури възможно най-много съдържание онлайн и Bokhylla (Лавицата за книги) е ключ към това с 250 000 заглавия до 2017 г. (всичко публикувано до 2001 г.). Стратегията на Националната библиотека на Норвегия беше въведена в сила от Министерството на културата през август 2015 г. и предвижда подкрепа за купуване на е-книги от библиотеките. (английска версия: http://www.nb.no/content/download/74393/513989/file/Strategy-EnglishVersion.pdf)</p> <p>Фиксирани цени за нови книги във всички формати. и Също подпомагане на търговския пазар за е-книги</p> <p>ДДС: 25% ДДС върху е-книги се счита за основна бариера за пазара. Норвегия не е под юрисдикцията на ЕС но по-ниска ставка би се приела като незаконна държавна помощ заради регулацията на ЕИО. Неотдавна Контролният орган на ЕАСТ прие съобщение за нулев ДДС върху е-вестниците.</p> <p>Авторски права: разширеното колективно лицензиране позволява на притежателите на права да договарят възнаграждение и използване на защитени творби. Е-книгите не са включени към 2016 г.</p>	<p>Националната библиотека Съвет за изкуства на Норвегия Книги за всички</p> <p>Асоциация Read!</p> <p>Норвежки писателски център</p> <p>Норвежки институт за детски книги</p> <p>Норвежки литературен фестивал</p> <p>NLB – норвежката библиотека за говорещи & Брайл</p> <p>Търговията с книги</p>	<p>Няма конкретна целева група</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
PL	<p>1. Национална програма за развитие на четенето 2014-2020 (NRDP)</p> <p>База: Многогодишна програма на правителството за периода 2016-2020 г. Купуване на нови книги за училищните библиотеки (MEN), библиотечна инфраструктура</p> <p>Допълнителна част (18 дейности, вкл.):</p> <ul style="list-style-type: none"> -- МАК+ проект (система на компютърни библиотеки); -- Приоритет: обратно преобразуване на колекции (Полска издателска група), Нова библиотека (стратегии за развитие на библиотеките в Полша); -- Kraszewski – компютри за библиотеките, Оценка на библиотечната инфраструктура и други програми за библиотеките. -- Министерска програма. Насърчаване на литературата и четенето – списания; -- Съревнование <i>Първата книга на моето дете</i>, Програма за споделяне на литература -- Система ACADEMICA (дигитално Заемане на научни публикации) -- Клубове за обсъждане на книги -- Министерска програма. Насърчаване на литературата и четенето. Приоритет - Обществено и социално партньорство (сътрудничество на НПО и библиотеки за дейности за четене) -- Министерска програма. Насърчаване на литературата и четенето. Приоритет. Литература. „Книжарниците са много важна програма“. 	<p>Хората със затруднения с печатен текст имат достъп до цифрови аудио книги от Националната библиотека</p> <p>ДДС: Полша прилага намалена ставка за печатни книги (5%); е-книгите подлежат на 23 % ДДС в резултат на директивата на ЕС от 2006/112/ЕО, защото се считат за електронно предоставяна услуга. Полските издатели и експерти са на мнение, че високият ДДС е основната бариера на пазара на е-книги. През април 2013 г. в съответствие със Стратегия за развитие на социалния капитал 2020 полското правителство прие позицията, че ДДС върху е-книгите трябва да бъде същия като за печатните книги (5%). Трябва да се въведе единна ставка, ако Директива 2006/112 бъде изменена. ЕК обаче има правото на инициатива за това. През 2015 г. полският министър на културата подписа жалба до ЕК за незабавна промяна, която намалява ДДС върху книгите, включително електронните, подписана и от FR, DE, IT).</p> <p>Фиксирана цена: проект на решение от април 2015 г. за печатните книги не се прилага за е-книгите</p> <p>Авторски права: полският закон за авторските права не регулира въпроси, свързани пряко с е-книгите.</p> <p>Насърчаване на е-четенето:</p> <ul style="list-style-type: none"> -- Национална програма за развитие на четенето; -- Института за книгите <i>Сподели литература</i>; -- Министерски програми: насърчаване на четене и литература – възможности за съфинансиране на е-книги, аудио книги, кампании за четене по интернет, културни списания в електронен формат, дигитални архиви <p>Разработват се платформи за е-четене, вкл.</p> <p>-- Национална дигитална библиотека на Полша (с</p>	<p>1. Културни институти Институт за книгата Национална библиотека и обществени библиотеки</p> <p>2. Издатели: повече от 300 големи полски издателства, сред които Wydawnictwo Dolnośląskie, W.A.B., Muza, Nasza Księgarnia, Zysk i S-ka, Prószyński i S-ka, Znak, Rebis</p> <p>3. Дистрибутори: Nexto.pl, Virtualo (подразделение на Empik), Woblink (част от групата Znak), Legimi, eLibri или Bezkartek.pl, Дистрибуторска платформа на издателите</p> <p>4. Wolnelektury.pl и други сайтове, споделящи е-книги (с изтекли авторски права)</p>	<p>Най-важните целеви групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Деца и юноши - въззрастни;

- Популяризиране на библиотеки и постижения на NRDP, изследвания на четенето и оценка на програмата NRDP;
- Нови полски книги – подкрепа за автори (съфинансиране на дебютни автори и творчески грантове);
- Програми за обучение на библиотекари.

2. Стратегия за развитие на социалния капитал – осигурява насоки за развитие на достъпа до дигитални книги.

3. Многогодишна програма Култура+, Приоритет дигитализация за периода 2011-2015 г. (подкрепа за споделяне на цифрови ресурси).

- Програма на Националната библиотека: дава възможност на обществените библиотеки да купуват е-книги на физически носител, като използват средства на програмата;
- Подготовка за изграждане на нова платформа за достъп до книги на хора с увреждания (по искане на общността на слепите).

Добри практики:

- Изоставяне на практиката на защитите (Adobe DRM) в полза на защитата с воден знак;
- Бавно намаляване на цените – предпочитани решения:
 - (1) е-книга – половината от цената на печатната книга;
 - (2) средна цена на стандартна е-книга PLN 19.99;
 - (3) конкурентост на пазара, т.е. създаване на платформа за дистрибуция на (по-малки) издатели като противовес на големите.

Данни:

Размер на пазара на е-книги през 2013 г: PLN 53.7 милиона. Най-големите разпространители: Nexto.pl, Virtualo, Woblink, Legimi, eLibri и Bezkartek.pl. Размерът на пазара на е-книги е около 2% от общия полски книжен пазар.

Данни от проучване на Националната библиотека (% от респондентите): ползват дълги електронни текстове (над 3 стр.): 2012 г: 17.5%; 2014 г: 32.1%; Ползват аудио книги: 2012 г: 6.2%; 2014 г: 20.7%; Ползват е-книги: 2012 г: 7.3%; 2014 г: 11.8%; Структура на книгите в домакинствата:

- 61%: традиционни колекции;
- 16%: нямат книги;
- 15%: само учебници и детски книги;
- 8%: книги, е-книги и аудио книги.

Употреба на е-книги и е-четци:

- е-четци: 2012 г: 2.1%; 2014 г: 2.0%;
- таблети: 2012 г: 4.8%; 2014 г: 7.6%;
- мобилен телефон: 2012 г: 7.1%; 2014 г: 14%;
- РС: 2012 г: 40.1%; 2014 г: 27.1%;

Лаптоп: 2012 г: 61.5%; 2014 г: 59.5%.

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
PT	<p>Португалия няма общи политически цели за насърчаване на четенето в цифрова среда.</p>	<p>Пилотни програми за насърчаване четенето на е-книги на обществените библиотеки в някои португалски общини, регионални центрове като Оейрас (близо до Лисабон) и Фигейта да Фос (на западния бряг на Португалия).</p> <p>ДДС: за в бъдеще Португалия иска да има еднакъв ДДС за всякакви книги – в момента не е възможно заради директивата за ДДС</p> <p>Авторски права: множество ограничения и изключения в португалския закон на базата на обществения интерес, особено за библиотеки, архиви, изследователски и образователни цели, включително правата за заемане. (Същите изключения са в член 5 от Директивата на ЕС за информационното общество от 2001 г.</p> <p>Фиксирана цена: има фиксирана цена за печатни книги</p> <p>Националната библиотека (Лисабон) има дигитална колекция със свободен обществен достъп до книги и програма за хора със зрителни увреждания (Брайлови книги). Но през 2013 г. има налични едва 453 дигитални книги.</p>	<p>Правителство</p> <p>Обществени библиотеки</p> <p>Национална библиотека</p>	<p>Хора със зрителни увреждания</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене))	Ключови участници	Целеви групи
RO	<p>Закон по 186/2003 за подкрепа и насърчаване на писмената култура съдържа мерки с помощ на властите и обществените институции, отговорни за финансирането на разпространението и за финансовите въпроси</p> <p>В съответствие със Закон по 334 от май 2002 г. за библиотеките, обществените библиотеки предлагат безплатен достъп до култура и източници на информация и могат да изпълняват културни програми и проекти в партньорство с други обществени органи.</p> <p>За изграждане на система е-заемане трябва да бъдат предприети следните мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Промени в режима на авторските права за Целите на е-заемане от библиотеките; - Регулация на е-законов депозит, позволяващ достъп до е-съдържание; - Подготовка на проект за е-четене, управляван от Националната библиотека на Румъния като основен методически координатор на всичките 40 обществени библиотеки в страната - активна кампания за укрепване на разбирането за съществената мисия на библиотеките сред издателите 	<p>ДДС: Министерството на културата е обявило планове за намаляване на ДДС за печатните книги и списания през 2016 г. От януари 2016 г. влиза в сила нов Финансов кодекс и общата ставка на ДДС ще бъде намалена от 24 % на 20 % и 9% до 5 % за печатните ся книги и списания. Намалената ДДС ставка не се отнася за е-книгите, тъй като те са електронно предоставяна услуга и не са в списъка на стоките и услугите с такава привилегия</p> <p>Фиксирана цена: няма за книги. Авторско право: румънският закон е хармонизиран с този на ЕС.</p> <p>Придобиване на е-материали: Консорциум <i>Anelis Plus</i>, създаден през 2011 г. има 80 члена (университети/научни институти/библиотеки). Финансира се от Министерство на образованието; е-книги са включени от 2013 г.</p> <p>Към момента няма платформи за е-заемане в румънските библиотеки. Много издатели гледат на достъпа до е-книги през библиотеките като на пряка заплаха за своите икономически интереси и отказват да им продават електронно съдържание. Законите за обществените библиотеки не осигуряват условия за for придобиване, разпространение и съхранение на е-книги</p> <p>От 2013 г. Националната библиотека с финансовата подкрепа на Фондация Ориндж и проекта DREAM (дигиталните ресурси – лесен достъп и управление) искат да предложат на хората достъп с увреждания. Закупени са устройства за търсене на информация и Документи в помощ на ползването на компютри; предлага се постоянна помощ за изграждане на координати за достъп посредством телефон, имейл, Фейсбук и съдействие на място.</p>	<p>Министерство на културата</p> <p>Национална библиотека Обществени библиотеки Асоциации на библиотеките Асоциация на авторите</p>	<p>Деца и младежи Малцинства</p> <p>Хора със зрителни увреждания Професионални групи</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
SE	<p>Цели на националната културна политика: Културата да бъде динамична, предизвикателна и независима сила, основана на свободата на изразяване. Всеки трябва да има възможност да участва в културния живот. Творчеството, разнообразието и качеството на артистичната продукция са неразделна част от развитието на обществото. [↑под-цели]</p> <p>Национална цел за насърчаване на литературата и четенето: „Всеки в Швеция независимо от произхода и според собствените си особености ще получи възможност да развива капацитета си за четене и ще има достъп до литература с високо качество</p> <p>Закон за библиотеките:</p> <p>Променен закон за библиотеките влезе в сила на 1 януари 2014 г. Клаузата за безплатно ползване е разширена за всички материали, независимо как са публикувани (т.е. заемането на е-книги е безплатно)</p> <p>Законът постановява още, че библиотеките трябва да отделят специално внимание на хората с увреждания, националните малцинства и на хората, чиито роден език е различен от шведски, като им осигурят литература на съответните езици и на лесен шведски. Обществените библиотеки трябва също да отделят специално внимание на децата и младежите за езиково развитие и стимулиране на четенето</p>	<p>Няма конкретна политика за насърчаване на е-четенето в общата политика за четенето.</p> <p>Планът за действие на Шведския съвет за изкуства за насърчаване на четенето определя дигиталното четене като стратегическа област. Схеми за подкрепа на качеството и разнообразието на публикуваните книги. Подкрепят се печатни и цифрови книги. В периода 2012-2014 г. Съветът отпусна временна помощ за лира производство на е-книги на издателите, за да стимулира местния книжен пазар</p> <p>Националната библиотека на Швеция изпълнява пилотен проект за придобиване и предоставяне на е-книги чрез национален каталог LIBRIS. 2 милиона SEK са отпуснати през 2013 г. Продължава работата в рамката на мандата на Кралската библиотека за разработване на национална стратегия за библиотеките. Националната агенция за достъпни медии (MTM) осигурява материали за хора със затруднения за четене в сътрудничество с местните библиотеки. Има и специална услуга за студенти с увреждания, която им позволява индивидуално теглене на книги. От 2010 г. MTM предоставя по интернет услуга, наречена legimus, която свързва над 300 000 регистрирани потребители с достъпни книги и вестници.</p> <p>Закон за авторските права: в Швеция Законът за авторските права позволява на правомощните библиотеки и организации да произвеждат публикувани книги и фонографи за заемане на хора с увреждания без съгласието на авторите и издателите. Достъпът до е-съдържание за образователни цели, вкл. е-книги от библиотеките изисква лиценз. SE (както и другите северни държави) има система за „разширено колективно лицензиране“, която позволява да се договаря възнаграждение и ползване на творби с авторски права с организациите на притежателите им.</p>	<p>Правителството</p> <p>Обществените библиотеки Националната библиотека Шведският съвет за изкуства медии Националната агенция за достъпни (MTM) Издатели</p> <p>Съюз на шведските писатели</p> <p>Организации за авторски права</p> <p>Шведска асоциация на местната власт и регионите</p>	<p>Хора със затруднения за четене (чрез MTM).</p> <p>Университети и колежи Студенти с увреждания</p> <p>Деца и възрастни: - чиито роден език не е шведски - принадлежащи на национални малцинства; - нечетящи или слабо четящи.</p> <p>Проучванията в Швеция показват, че хората, четящи печатни книги, често са същите, които четат и е-книги. Това означава, че популяризирането на е-четене не е непременно начина за достигане до групи, които не четат</p>

ДЧ	Политически цели (всякакви видове четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
SI	<p>Законът за библиотеките от 2001 г. изрично задължава обществените библиотеки в Словения за предоставят дейности за деца, младежи и възрастни за стимулиране на култура на четене, вкл. за младежи възрастни със специални нужди.</p> <p>Националната програма за култура 2014-2017 г. съдържа цели и мерки за засилване културата на четене в Словения с помощта на обществените библиотеки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансиране на национални проекти за насърчаване на култура на четене сред различни групи за „задълбочено четене“ - Посещаване на библиотеки и развитие на култура на купуване на книги - Развитие и разпространение на добри практики на национално и местни ниво, вкл. проекти за семейно четене (връзка между поколенията) и проекти за хора със специални нужди, уязвими социални групи (напр. ромии), италианско и унгарско малцинство в Словения и т.н. - Развитие на езиковите способности на всички езикови групи за повишаване на нивата на четене <p>Словенските стандарти за обществените библиотеки също определят мерки за развитие на култура на четене</p> <p>Решение за Национална програма за ези-</p>	<p>Стратегия за развитие на словенските обществени библиотеки 2013-2020 г. Това е ново законодателно предложение за въвеждане на единна платформа за заемане на е-книги от всички библиотеки в мрежата и за решаване на въпроса за подходящ бизнес модел и право на публично заемане.</p> <p>Платформа и Стратегия за насърчаване на е-четенето: през 2013 г. словенски нестопански издател (Beletrina) пушна нова платформа за е-заемане, наречена Biblos Lib заедно със словенската Асоциация на Обществените библиотеки.</p> <p>Платформа за трансгранично е-заемане на книги на италиански език (MLOL) – La biblioteca digitale italiana in Istria беше задействана през 2013 г. в сътрудничество със словенски и хърватски обществени библиотеки за италианското малцинство</p> <p>ДДС върху е-книги: в момента ДДС в Словения е 22 %, редовна ставка; намаленият ДДС за печатни книги е 8.5 %.</p> <p>В словенския закон има изключения от авторските права за образователни цели.</p> <p>Субсидии: проекти за насърчаване на четенето (в това число на е-четенето) се финансират предимно от общините и частично от държавния бюджет</p> <p>Платформа и стратегия за насърчаване на е-четене: през 2014 г. словенската Асоциация на библиотеките участва в европейската кампания на EBLIDA „Правото на е-четене“. SI продължава да образова аудиторията,</p>	<p>Обществени библиотеки (58), издатели, НПО, асоциации на библиотеките, национална библиотека, професионални библиотекарски съюзи планират да разширят националната библиотечна (споделена) система с училищни и университетски библиотеки - http://www.cobiss.si/cobiss_eng.html</p>	<p>Младежи, студенти</p> <p>възрастни хора, хора със зрителни и когнитивни дефицити, ниско грамотни</p> <p>редовните потребители на библиотеките, етнически/езикови малцинства</p> <p>(италианци, унгарци), Словенци, живеещи в чужбина</p>

Политически цели (всякакви видове)				
ДЧ	четене)	Политически мерки (е-четене)	Ключови участници	Целеви групи
SK	<p>Словашкото Министерство на културата изработи План за действие (2015-2017 г), в който насърчаването на четенето е стратегическа цел. То цели намаляване на така-наречената вторична неграмотност - ниска компетентност при четене.</p> <p>Министерство на културата ще подкрепи програми и проекти за различни аудитории. Специални програми с насочени към развитие на четене с разбиране.</p> <p>Част от стратегията е основана на подкрепа за проекти за семействата.</p>	<p>Няма конкретно ограничение за авторски права за насърчаване на е-четенето в Словакия. От друга страна специални мерки за насърчаване на е-четенето не са предприемани.</p> <p>Библиотеки, музеи и архиви, както и някои институти на Словашката академия на науките са активни участници в цифровизацията на националното наследство – основата програма, свързана с насърчаване на е-четенето.</p> <p>Словашките радио и телевизия и Регионалната библиотека в Левоча (със студио за аудио книги са важни участници в насърчаването на четенето за хора със зрителни увреждания. Библиотеките разработват програми за достигане до читателски общности със о и специални нужди. Те включват Брайлови книги, аудио електронни материали в своите колекции</p>	<p>Насърчаването на е-четенето, където е налице, е въпрос на частни издатели и софтуерни фирми. За хората със зрителни увреждания се предлагат специални дейности от библиотеките и НПО. Частни вестници, МСП в сътрудничество с Института за словашка литература на Академията на науките изпълнява проекта Златен фонд, в който участват доброволци за цифровизация на класическата словашка литература. Работи като безплатен портал</p>	<p>Издатели и разработчици на софтуер се насочват основно към редовните читатели и децата и младежите. Като цяло обаче е-книгите нямат голяма популярност. Те се използват предимно от професионални групи (изследователи, университетски преподаватели) или от общност от читатели със специални нужди (със зрителни или когнитивни затруднения).</p>

КАК ДА ПОЛУЧИМ ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС

Безплатни публикации:

- Едно копие:
чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- Повече от едно копие или плакати/карти:
От представителствата на Европейския съюз
(http://ec.europa.eu/represent_en.htm); от делегациите в държавите
извън ЕС (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
като се обърнете към офиса на Европа Директно
(http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) or calling 00 800 6 7 8 9 10 11 (freephone
number from anywhere in the EU) (*).

(*) Информацията е безплатна, както и повечето телефонни обаждания (макар че някои оператори, телефонни кабинки или хотели може да ви таксуват).

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Авторски снимки:
